

NAŠA LUČ

M E S E Č N I K Z A S L O V E N C E P O S V E T U

SEPTEMBER 2023

letnik 72, številka 9

4

POGOVOR Z JOŽETOM IN JOŽEJKO ŽAKELJ
»V štirih urah morate oditi« – 2. del

12

DOBRODOŠLI DOMA
Vipava gostila Slovence iz vsega sveta

12

RAFAELOVA DRUŽBA
S Svetimi Višarjami v srcih

Poletni višarski dnevi

Pred odhodom, pri Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu

Kljub slabim vremenskim napovedim dobre volje ni manjkalo.

Degustacija lokalnih izdelkov v Prezidu

Prva večerja v Gornjih Poljanah

V sodobnem Tržaškem knjižnem središču

V eni izmed čudovitih sob Palčave šiše v Plešcah

Narodni dom v Trstu

Pred ekstravaganantnim Marijinim svetiščem na Vejni

Na obisku pri Slovencih na Reki

Brez obiska slovitoga gradu Miramar v bližini Trsta ni šlo.

Za zaključek, obisk Kosovelove domačije v Tomaju

NAŠA LUČ

Glasilno Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi za verska, kulturna in narodna vprašanja

Izdajatelj: Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov in Rafaelova družba • Založnik: Družina, SI-Ljubljana, p. p. 95 • Glavni urednik: Janez Pucelj, München, Nemčija • Odgovorni urednik: Lenart Rihar, Ljubljana • Uredništvo: Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska c. 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: 01/438 30 50, e-naslova: rafaellova.druzba@siol.net in jpucelj@web.de • Uprava: Krekov trg 1, SI-1000 Ljubljana, tel. 01/360 28 28 • Jezikovni pregled: Vida Frelih • Revijo podpira vladni Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu.

CENA IZVODA: 2,70 EUR • CELOLETNA NAROČNINA ZA SLOVENIJO: 29,70 EUR • CELOLETNA NAROČNINA (za pošiljanje iz Slovenije): Evropska zveza 40,59 EUR • Švica 53,90 CHF • Velika Britanija 34,54 GBP • Avstralija 55,66 AUD • Kanada 54,45 CAD • ZDA 53,35 USD. V ceno je vstet 5 % davek na dodano vrednost in ustrezna poštnina, ki velja za pošiljanje z navadno redno pošto. Cena za letalsko pošiljanje je 45,43 EUR • CELOLETNA NAROČNINA PRI POVERJENIKIH: Evropska zveza 35 EUR • Švedska 320 SEK • Švica 45 CHF • Velika Britanija 28 GBP • CELOLETNA NAROČNINA (za pošiljanje iz Münchna): Evropska zveza 35 EUR, plus poštnina • PLAČILO NAROČNINE: Naročniki v Sloveniji ter prejemniki po pošti v Sloveniji, na transakcijski račun pri NLB dd.: 02014-0015204714, DRUŽINA, d. o. o., s pripisom za Našo luč, IBAN SI56 0201 4001 5204 714, SWIFT LJBAS12X • Naročniki, ki prejemajo revijo s slov. misije, plačajo župniku. • Naročniki po Evropi in svetu (pošiljke iz Münchna) nakažejo na račun: J. Pucelj - KirStift, BIB Essen eG, IBAN: DE96 3606 0295 0020 9400 26, BIC (Swift): GENODE1BBE, namen: za Našo luč.

Oblikovna zasnova: Klemen Kunaver • Grafična priprava: Družina d. o. o. • Naslovnica: Jesen na Vrščiču, foto: Jernej Rodič • Tisk: tiskano v Sloveniji.

Rafaellova družba, Naša luč, Poljanska 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: (+386) 1 438 30 50, e-naslov: rafaellova.druzba@siol.net
www.rafaellova-druzba.rkc.si • Poslovni račun pri NLB d. d.: 02014-0253581535, voditelj: Lenart Rihar

Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi

Liebigstr. 10, 80538 München, T (*49) 089 2193 7900, M 0173 9876 372, F (*49) 089 2193 79016, predsednik: msgr. Janez Pucelj

POGOVOR	4
»V štirih urah morate oditi« – 2. del	
ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI	7
»Pinxi me ergo sum«	
FOTOTEKA RAFAELOVE DRUŽBE	8
Slomškove obletnice	
SLOVENIJA, NAŠ SKUPNI DOM	
Premisleki, Novice	9
Prizadeta Slovenija	10
JEZIKOVNI KOTIČEK	11
Vrtnar	
DOBRODOŠLI DOMA	12
Vipava gostila Slovence iz vsega sveta	
RAFAELOVA DRUŽBA	12
S Svetimi Višarjami v srcih	
ŽUPNIJE	14
ZGODBA	23
KRIŽANKA / MALO ZA ŠALO	24

Iz poplav v šolske učilnice

Slovenija ima za sabo nenavadno hladno in deževno poletje. Pretekla leta so bila velikokrat sušna, tako da nas je večkrat prešinila bojazen, da bo naša pokrajina po požganih travah postala podobna tistim bolj iz južnejših dežel. K temu nas napeljujejo resne napovedi meteorologov in drugih znanstvenikov, medtem ko fanatični politiki in aktivisti, ki »podnebne spremembe« uporabljajo za vsiljevanje svojih škodljivih ideologij, onemogočajo, da bi se na zahtevnejše razmere primerno pripravili.

Letos so travniki ostali lepo zeleni prek celega poletja, a cena za to je bila tokrat velikanska. V začetku avgusta, prav na pragu stoletnice katastrofalnih poplav iz leta 1924, je dobršen del države pretresla še hujša ujma. Ni šlo le za poplavljenе hiše, razrite ceste in podrte mostove, bile so tudi smrtne žrtve in nekatere domačije so bile izbrisane z obličja zemlje, kot da bi jih nikoli ne bilo. V veliko uteho nam je to, kar smo lahko videli na vsakem koraku, namreč kako so ljudje dobrega srca, kako deluje medsosedska pomoč, kako so ljudje v vaseh stopili skupaj, koliko prostovoljcev je dan za dnem hodilo na pomoč najbolj prizadetim. Izreden je bil tudi mednarodni odziv, saj je pomoč nemudoma začela prihajati iz mnogih držav. Posebej ganljivo je bilo videti konvoj pomoči, ki je prihajal iz Ukrajine, čeprav tam zaradi ruske agresije vladajo strašne vojne razmere.

Človek se neverjetno hitro navadi na razmeroma lagodno življenje in si težko zamisli, da lahko čez noč ostane brez strehe nad glavo. Ko udari taka preizkušnja, prizadetega brščas zaznamuje za dolgo časa, a okolica hitro pozabi in živi naprej kot prej. To nam lepo prikazuje zgodovina izvoljenega ljudstva, ki mora vedno znova doživeti nesrečo, da se za nekaj časa spametuje. Vedno smo povabljeni, da poskušamo biti modrejši, da nas ne izmodri šele nesreča, ki jo občutimo na lastni koži in ko mnogokrat tudi ni več poti nazaj.

Poplave so bile tik pred Romanjem treh Slovenij na Svete Višarje, zato je to lepo srečanje Slovencev z vsega sveta letos prvič v 35 letih odpadlo. Zdi se nenavadno, saj smo doslej izpeljali v vsakršnih razmerah, celo v letu najhujše epidemije, a kdor je vsaj nekoliko spremljal razmere zaradi vodne ujme, ni imel nobenega dvoma, da je bila odločitev pravilna. Predavatelj dr. Andrej Umek in ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik sta že potrdila, da se na Višarjah vidimo prihodnje leto.

Pred nami je novo šolsko leto. To je čas, ko se mladi in tudi tisti malo starejši odpravljajo na nove učne poti, polne priložnosti in spoznanj. Medtem ko se naši šolarji, študentje in učitelji vračajo v učilnice, se tudi mi vsi skupaj povezujemo v vsem, kar je pristno slovenskega. Tudi začetek šole je priložnost, da se na novo spomnimo svojih korenin. Vemo, da so naši otroci in vnuki del slovenske dediščine. V naših rokah je, da jim pomagamo to ozavestiti, da bodo lažje zrasli v zrele, trdne, odgovorne in sočutne posameznike.

Lenart Rihar

ZVEZA SLOVENSkih IZSELJENSKIH DUHOVNIKOV, DIAKONOV IN PASTORALNIH SODELAVCEV V EVROPI

ANGLIJA
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA LONDON
 62, Offley Road, LONDON SW9 0LS
 T/F (*44) 020. 7735 6655
 M +44 736 53 53 900
<http://www.skm-london.org.uk>
 e-naslov: info@skm-london.org.uk

AVSTRILIJA
SLOVENSKI PASTORALNI CENTER DUNAJ
 Einsiedlergasse 9-11, 1050 WIEN
 M (*43) (0)660-6127-94-33
 duhovnik: Matija Tratnjek
 e-naslov: info@spc-dunaj.net
www.spc-dunaj.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA GRADEC
 Mariahilferplatz 3, 8020 GRAZ
 T (*43) 0316. 7131 6924
 župnik: p. mag. Jože Lampret OFMConv

PREDARLSKO
 oskrbuje: mag. David Taljat (glej Švica)

SLOVENSKA KAT. MISIJA ŠPITAL
 Drau Marienkapelle, Villacherstr., SPITAL
 župnik: mag. Jože Andolšek
 St. Primož 65, 9123 St. Primož
 T (*43) 042. 3927 19

BELGIJA, NIZOZEMSKA IN LUKSEMBURG
SLOVENSKI PASTORALNI CENTER BRUSELJ
 Av. de la Couronne 206
 1050 Bruxelles / Ixelles
 T (+32) 02. 64 77 106
 M (*32) 0489. 783 532
 župnik: dr. Zvone Štrubelj
 e-naslov: zvones@gmx.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA EISDEN
 Guill. Lambertlaan 36, BE 3630 EISDEN
 T/F (*32) 089. 7622 01
 župnik: Gregor Semrl
 e-naslov: semrl.gregor@gmail.com

FRANCIJA
DELEGATURA – AUMONERIE NATIONALE DES SLOVÈNES DE FRANCE
 Moulin de Thicourt, 57380 THICOURT
 Tel – Fax (*33) 03. 8701 0701
 e-naslov: kaminjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA PARIZ
 Slovenske maše so v cerkvi sv. Filipa in Jakoba v Chatillonu
 župnik: dr. Zvone Štrubelj (glej SPC Bruselj)
 diakon Ciril Valant: 32, rue de la Guilloire,
 78720 La Celle les Bordes. Tel: 01 34 85 26 66
 e-naslov: valant.ciril@wanadoo.fr

SLOVENSKA KAT. MISIJA MERLEBACH
 14, r. du 5 Decembre, 57800 MERLEBACH
 T (*33) 03. 8781 4782,
 T mlin (*33) 03. 8701 0701
 župnik in delegat: Jože Kamin,
 e-naslov: kaminjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA NICA
 Vse informacije pri delegatu J. Kaminu (glej zgoraj)

HRVAŠKA
SLOVENSKA KAT. SKUPNOST ZAGREB
 oskrbovana iz Slovenije. Informacije:
 dekan Anton Trpin, T (*386) 07 338 00 15
 Trubarjeva 1, 8310 Šentjernej
 e-naslov: zupnija.sentjernej@rc.ki

ITALIJA
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ROMA
 Via Appia Nuova 884, 00178 ROMA
 T (*39) 06.7184 744, F 06. 712 99 910

SLOVENSKA KAT. SKUPNOST MILANO
 cerkev Corpus Domini, ul. Canova 4
 informacije: Karel Bolčina, M (*39) 338 195 8889
 e-naslov: donkarel@tiscali.it

NEMČIJA
KOORDINACIJA DUŠNEGA PASTIRSTVA SLOVENCEV PO SVETU
 govorec: msgr. Janez Pucelj
 Liebigstr. 10, 80538 München
 T (*49) 089.2193 7900, M 0173.9876 372
 F (*49) 089. 2193 79016
 e-naslov: jpucelj@msn.com
jpucelj@web.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA BERLIN
 Kolonnenstr. 38, 10829 BERLIN
 M (*49) 175.2462 425
 župnik: Izidor Pečovnik
 e-naslov: izidor.pecovnik@erzbistumberlin.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ESSEN
 ne obstaja več.
 Vse informacije dobite pri koordinacijski službi
 in <http://www.slomissija-essen.de/>

SLOWENISCHE KATH. SEELSORGE – LIMBURG
 Hühnerweg 25, 60599 FRANKFURT
 T (*49) 0178 9755991;
 duhovnik: p. Andrej (Andrzej) Koch
 e-naslov: koch.andrzej@gmail.com

SLOVENSKA KAT. MISIJA MANNHEIM
 ne obstaja več.
 Vse informacije dobite pri koordinacijski službi
 (glej zgoraj).

SLOVENSKA KAT. MISIJA STUTTGART
 Staffenbergstr. 64, 70184 STUTTGART
 T (*49) 0711. 2328 91, M 0178. 4417 675
 F (*49) 0711. 2361 331
www.skm-stuttgart.de
 župnik: Aleš Kalamar
 T (*49) 0711. 5489 8064, M 0176. 8450 9228
 e-naslov: aleskalamar@gmail.com
 župnik v pokoj: Martin Retelj
 e-naslov: reteljmartin@gmail.com
 M 0049 173 4772 422

SLOVENSKA KAT. MISIJA AUGSBURG
 Ottmarsgäßchen 8, 86152 Augsburg
 T/F (*49) 0821. 979 13, M 0173.5937 313
 župnik: Roman Kutin
 e-naslov: roman.kutin@gmx.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ULM
 Neunkirchenweg 63 A, 89077 ULM
 župnik: Roman Kutin (glej Augsburg)

SLOVENSKA KAT. ŽUPNIJA MÜNCHEN
 Liebigstr. 10, 80538 MÜNCHEN
 T (*49) 089. 2219 41, F 089. 2193 79016
www.skgmuc.com
 e-naslov: slowenischsprachige-gemeinde.muenchen@ebmuc.de
 župnik: Janez Pucelj; T (*49) 089. 2193 7900
 e-naslov: jpucelj@msn.com
jpucelj@web.de
 župnik v pokoj: Marjan Bečan
 diakon Ralph Prausmüller
 e-naslov: ralphprau@gmail.com

SRBIJA
SLOVENSKA KAT. SKUPNOST BEOGRAD
 Župa sv. Cirila i Metoda
 Požeška 35, 11030 BEOGRAD
 T (+381) 11 30 56 120
 MT (*381) 665 105 509
 župnik: Lojze Letonja CM
 e-naslov: lojze.letonja@gmail.com

ŠVEDSKA
SLOVENSKA KAT. MISIJA GÖTEBORG
 Parkgatan 14, 411 38 GÖTEBORG
 M (+46) (0)708 278757
 T (+46) (0)31 7115421
 župnik: Zvonko Podvinski
 e-naslov: zvone@telia.com;
zvone.podvinski@rc.ki

ŠVICA-LIECHTENSTEIN
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ZÜRICH
 Naglerwiesenstrasse 12, 8049 ZÜRICH
 T 0041 (0)44 301 31 32, M 0041 (0)79 7773 948
 spletna stran: www.slomissija.ch
 župnik: mag. David Taljat
 e-naslov: slomission.ch@gmail.com

»V štirih urah morate oditi«

Pogovor z Jožetom Žakljem in Jožejko Debeljak Žakelj – 2. del

> Se spomnite česa o potovanju v Genovo?

Jože: Ko smo prispeli v Genovo, smo vsi spali. Ko se zbudim, ugotovim, da se vračamo nazaj. Šli smo v to smer [pokaže naprej], zdaj pa se vračamo nazaj. To je povzročilo velik preplah. In ker nismo razumeli italijansko ali špansko, nismo mogli niti vprašati ali reči: »Kaj se dogaja?« Dokler ni sprevodnik nekako ugotovil, da smo zaskrbljeni. Razložili smo mu, da gremo v Genovo, v pristanišče, na ladjo, zato nas je prisilil, da smo izstopili na prvi postaji za Genovo, nas naložil na tramvaj in nas poslal nazaj v genovsko pristanišče. Tja smo prispeli prezgodaj, da bi se odpeljali z ladjo. Ladja je odhajala čez dva dni. Zato nas je ujel policist in nam poiskal prenočišče. Nastanili so nas v hotelu, da ne bi bili tri dni na ulici. Na srečo smo imeli s seboj nekaj dolarjev in smo lahko plačali hotel. Ko je napočil dan, smo vzeli vse, zapustili hotel in šli na ladjo. Prvič v življenju sem bil na ladji. Hodili smo sem in tja, ladja pa se je premikala. Najprej je bil malo čuden občutek, a se hitro navadiš. No, ladja je zapustila Genovo in odšla do Neaplja proti vzhodu.

> Kaj je v tistem trenutku bolj pretehtalo: želja priti v Argentino, da bi se ponovno srečal s starši, ali izselitev?

Jožejka: Mislim, da za nas ni bilo izkoreninjenja, ker je bilo doma zelo hudo. Predvsem moja mama je toliko pretrpela, preganjanje in vse drugo, da smo čutili olajšanje, veliko olajšanje, ko smo zapustili Jugoslavijo. To vam ne daje občutka, da ste izkoreninjeni. Veste, da greste recimo kakor v oazo.

Jože: Nisem čutil nobene nostalgije ob odhodu od tam, iz moje rojstne vasi. Z bratoma smo odšli s piščaljo in petjem, srečni, da gremo v nekaj novega, v obetavno prihodnost, za katero nismo vedeli, kaj je in kje je, ampak morali smo se rešiti iz tega pekla. To je bil nekakšen zapor, čeprav otroci tega nismo zelo občutili, vendar smo videli, kako je trpela moja mama, kako so trpeli starejši, kako so bili prestrašeni. Včasih so komisije hodile od ene hiše do druge in moja mama je takrat trepetala od strahu, ali jo bodo prišli iskat, da bi jo zaprli.

Jožejka: Tvoja mati je bila v zaporu ...

Jože: Bila je zaprta, vendar ne takrat. Takrat so se stvari nekoliko umirile. Mislim, da je bilo leta 1948 nekoliko bolj mirno, toda leta 47 smo bili mi trije otroci sedem mesecev sami, saj je bila mama v zaporu. Ker je bila obtožena, da je dajala hrano beguncem in skrivačem, ki so skrivoma prečkali mejo, ali nekemu, ki je prenašal pisma z ene strani na drugo. To je bilo kaznivo dejanje za zaporno kazen za ne vem koliko časa. Moja mati je bila sedem mesecev v zaporu in ostali smo sami z dedkom. Dedek je bil star 80 let. In uspelo nam je po najboljših močeh. Moja teta, ki je bila mamina sestra, nam je pomagala, kolikor je mogla. Imela je pet majhnih otrok, tako mladih kot mi, celo mlajših. Drug drugemu smo pomagali preživeti dneve.

> Katerega leta sta prispela v Argentino in koliko sta bila stara?

Jože: Takrat, leta 1956, sem bil star 15 let. Druga dva brata, Stane in Janko, sta bila mlajša od mene, vsak približno dve leti. Stane živi v Zagrebu na Hrvaškem. Je član verskega reda Jezusovih bratov. Ustvaril ga je Charles de Foucauld. Od tam, iz Slovenije, se ni bilo težko ločiti. Tisti, ki so ostali tam, so jokali.

Imeli smo ne vem kakšne občutke, ampak bili smo srečni in veseli, da bomo videli očeta, ker ga nismo poznali. Tu so bili moj oče, dva strica in dve teti. Vsi bratje in sestre moje mame. Seveda so bili s svojimi družinami. Enemu stricu so komunisti ubili dva otroka, bil je sam z ženo. Moj oče je takrat z velikim trudom kupil novo hišo, ki še ni bila dokončana. Tam smo ostali in živeli precej srečno, v popolnoma novem okolju, nikogar nismo poznali, nismo znali jezika. Moj oče je en dan ali dva bil doma, potem je šel v službo in delal v veliki bolnišnici, največji v Južni Ameriki. Posadas. Tam je delal kot mizar.

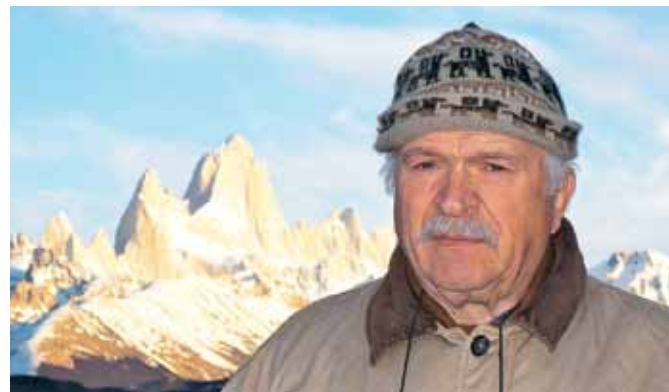
> Ali ste ob prihodu v Argentino odšli v hotel za priseljence?

Jožejka: Ne ne, mi ne. Seveda tista prva skupina, ki so prišli prej, moj oče, njegov oče, so bili v hotelu za priseljence. Ker niso imeli kam iti, ker niso imeli nastanitve, niso imeli ničesar, zato so jih namestili v hotel za priseljence, dokler niso našli, kje in kako živeti. Nekateri ljudje so se organizirali za skupno življenje. V kraju Ramos Mejia je bila stara klinika, sanatorij, v katerem je živelo približno petnajst družin. Včasih je bila v eni sobi skupaj majhna družina. Mi smo imeli že vse urejeno, saj so starši poskrbeli, da nas niso pustili na cesti, ampak so nam zagotovili določeno udobje.

Jože: No, nekaj dni pozneje smo morali v službo. Oče je šel v službo in enega od nas vzel s seboj, da smo mu lahko pomagali in videli, kaj dela. Tam smo opazovali in se učili prvih mizarških poklicev, in sicer dela monterja, ki je montiral vsa okna, vrata in omaro, vse iz lesa. Izvorno je bil oče kmet, ampak ko je prišel sem, je moral za preživetje vzeti vse, kar so mu ponudili. Najprej je delal v gradbeništvu v mestu Eva Perón na območju Ezeiza. Potem se je pojavila ponudba podjetja, ki je iskalo mizarje, in prijavil se je kot mizar, vendar o mizarstvu ni vedel ničesar, no ... kot dober Slovenec se je tega naučil, sila nujnosti ga je prisilila, da je delal stvari ... Res pa je, da so imele podeželske hiše v Sloveniji nekakšno mizarško delavnico, kovačnico, orodje vseh vrst, in lastniki hiše, otroci in zaposleni so se učili, kako s tem orodjem kaj narediti. Tako so se po malem učili vseh poklicev. Moj oče se je raje ukvarjal z mizarstvom in vsa ta leta je po Buenos Airesu nameščal vrata in okna.

> In kaj se je zgodilo potem? Ali so vas dali v šolo?

Jože: Prišli smo septembra leta 1956. Marca se je začela šola in oče je nas tri brate poslal v slovensko šolo škofovih zavodov v Adrogué. Adrogué se nahaja na jugu Buenos Airesa, v bližini Lomas de Zamora. Vsi trije smo se tam učili španskega jezika. Doma smo imeli učitelja, rojaka, ki nas je želel naučiti španščine, vendar se pri dveh urah pouka, dve uri na teden, ne naučiš ničesar. Poleg tega smo se naučili in dokazali, da se jezika ne naučiš z branjem knjig. Treba je iti na ulico, začeti govoriti, poslušati, kako ti ljudje govorijo, kako te obrekujejo ... tako se naučiš jezika. Spoznali smo, kako se moraš prilagoditi, da se

Jože Žakelj

Jožejka Debeljak Žakelj

okolica iz tebe ne bi norčevala. To je najboljši način učenja jezika: pojdite na ulico in poskušajte govoriti in poslušati.

> Ali so v šoli, ki ste jo obiskovali, govorili slovensko ali špansko?

Jože: Poslali so nas v slovensko šolo. Bili smo novinci in tudi drugi, zato smo v šoli en teden govorili slovensko, en teden špansko, tako da smo se učili obeh jezikov hkrati, tisti, ki nismo znali špansko, pa smo se dve ali tri ure na dan učili špansko. Tam nas je prefekt Rozman učil španščino in izkazalo se je, da nas je učil tako dobro, da je učiteljica španščine, ko smo prišli v srednjo šolo, ugotovila, da zelo dobro poznamo nepravilne glagole, in nas prisilila, da smo hodili od enega razreda do drugega in recitali čase nepravilnih glagolov. Znali smo jih kot Gospodovo molitev. Dobro smo znali špansko, ker je Rozman zahteval, da se dobro naučimo.

> Je bilo v kulturnem smislu veliko sprememb med Slovenijo in Argentino?

Jože: Kulturno smo živeli v zelo slovenskem okolju, to je bila srednja šola v Adroguéju, kjer smo živeli. Tam je bila v bistvu slovenska kultura. Španščine je bilo razmeroma malo. Španščine smo se učili na državni šoli Almirante Brown, eni najboljših šol v južnem Buenos Airesu. Čeprav smo živeli v slovenski šoli, smo vendar hodili v redno argentinsko srednjo šolo. Začeli smo trije, vendar je Janko, najmlajši, moral odnehati in iti domov, ker se je mama počutila zelo osamljeno. Prišla je s podeželja v mesto, kjer ni poznala nikogar. V zelo drugačnem okolju je za starejšo osebo še težje. Otrok se hitro prilagodi, starejša oseba pa ne. Tako je moral Janko ostati doma, da je delal družbo moji mami. S Stanetom pa sva se še naprej učila in napredovala pri učenju.

> V kateri razred ste se vpisali, ko ste prišli sem?

Jože: To je bil šesti razred, čeprav sem v Sloveniji končal že tretji letnik srednje šole. V šesti razred sem se vpisal predvsem zaradi jezika, argentinske zgodovine in stvari, ki jih vidiš v življenju tukaj ...

> Jožejka, kakšen je bil vaš prihod v Argentino, kako ste se počutili?

Jožejka: Del potovanja iz Slovenije v Argentino je bil tak, kot ga je povedal Jože. Bilo je lepo, a nič posebnega. Edina stvar je bila, da smo ob prihodu v Genovo zagledali stojnico, na kateri so prodajali banane. Še nikoli prej nismo poskusili banan. Mama je kupila po eno za vsakega od nas, ker smo morali varčevati z denarjem, vendar se je izkazalo, da niso bile zrele, da so bile neužitne ... nismo jih marali. Prispeli smo v Brazilijo in ugotovili, da so tam mandarine. Za mandarine nismo vedeli. Pomaranče ja, mandarin pa nismo poznali. Najprej smo jih kupili ducat, potem pa smo pojedli štiri, pet ducatov mandarin ... [smeh]. Nato smo prispeli v pristanišče Buenos Airesa. Bilo je neverjetno videti očeta ... seveda smo ga poznali s fotografij, vsi smo bili na ladji in gledali navzdol ... potem je mama rekla: »Tam je oče« ... Plešast, z očali. In bilo je razburljivo, da smo se srečali. Prišle so tudi moje tete. Moj dedek in tete so živeli v Palermu. Tam smo imeli prijetno kosilo, zelo zanimivo. Moj dedek je bil star približno 80 let. Bil je zelo navdušen. Naslednji dan smo se odpravili v Haedo. Tam je moj oče najel hišo in tam smo živeli več let.

> In tudi vi ste začeli z argentinsko šolo?

Jožejka: Ko sem prišla v Argentino, sem začela hoditi v četrti razred. Ničesar nisem vedela. Španščina je bila zame zelo težka. Še zdaj mi je težko, ker nimam pravega naglasa. Takoj ugotovijo, da nisem Argentinka. Četrti razred sem obiskovala v Ciudadeli, ki je bila v bližini. Nato so me poslali v versko šolo, v Villa Devoto. Tam sem končala šesti razred. Nato sem se vpisala na Colegio Nacional de Morón. Bil je v bližini. Tam sem končala srednjo šolo in se vpisala na študij geologije. Toda v pripravljalnem tečaju se mi je zdel zelo suhoparen, veliko fizike, veliko kemije ... Kemija mi ni bila všeč ... fizika da, kemija pa ne. Nato sem se vpisala na arhitekturo. Štiri leta sem študirala arhitekturo. Potem sva se poročila in začeli so prihajati otroci, in odločila sem se, da ne bom več študirala.

> Kako so vas sprejeli Argentinci, ko ste prišli sem, začeli študirati in se vključevati v družbo? Vemo, da obstajajo izkušnje tujcev, ki se niso

Jože in Jožejka skupaj z duhovnikom Francijem Urbančem, prav tako slovenskega rodu, v Tucumánu

imeli dobro ali ki so morda trpeli nekaj znakov ksenofobije. Kakšna je bila vaša izkušnja s pridružitvijo?

Jožejka: Ne ksenofobija. Nikoli nisem čutila, da bi me kdo zavrnil. Vendar smo imeli precej nenavadno življenje, saj smo se med tednom, od ponedeljka do petka, gibali v argentinskem okolju. Fakulteta, delo, karkoli. V soboto in nedeljo pa smo bili vsi vključeni v slovensko družbo. Tako da je bilo kot dvojno življenje, med tednom, ob delavnikih, smo bili Argentinci, ob sobotah in nedeljah se je vedno dogajalo slovensko življenje, maša v slovenščini, predstava, pogovor itd.

Jože: Številne kulturne dejavnosti.

> In tam sta se spoznala, v eni od teh skupnosti?

Jože: V slovenskem središču. Srednjo šolo sem končal v Adroguéju in prišel v Buenos Aires, kjer sem se vpisal na inženirstvo. Tako smo se študentje srečevali v slovenskem centru. V organizaciji so bili srednješolci, študenti, univerzitetni študenti. In tu smo ...

Jožejka: Tam sva se spoznala.

Jože: Takrat sva se zaljubila in po dolgem času sva se poročila.

Jožejka: Poročila sva se, še preden sva mislila, da se bova. Ko je diplomiral, sva se nameravala poročiti, vendar se je zgodilo, da je njegov stric, Vinko Žakelj, ki je bil duhovnik in je živel v Belgiji, prišel na obisk. Zato sva rekla: »No, stric prihaja, izkoristi

va to in se poročiva.« Zadnja dva izpita je opravil že poročen.

> Jože, kakšna je vaša diploma?

Jože: Elektromehanski inženir, usmerjen v elektroniko.

> Živeli ste najprej v Buenos Airesu, in nekega leta ste prišli sem, v Tucumán. Kako je bilo s to selitvijo?

Jože: Po diplomi sem se zaposlil v tovarni ANSCO, to je bila tovarna električnega porcelana, kjer so imeli visokonapetostni laboratorij, ki je bil eden redkih v Buenos Airesu. Zadolžen sem bil za ta laboratorij, v katerem se preizkušajo vsi izolatorji, elementi, ki se uporabljajo v električnih omrežjih ali transformatorjih. Treba je opraviti proizvodne teste in končni visokonapetostni test: petsto tisoč voltov izmeničnega toka in milijon dvesto tisoč impulzov. Impulz tipa strele ... simulirati moramo strela ... Element, ki je povezan z vodom, tj. odvodniki in izolatorji, je izpostavljen udarom strele in prenapetostim, kar je treba ponoviti v laboratoriju, da se ugotovi, kako se proizvedeni element obnaša v teh razmerah. Torej sem bil zadolžen, da opravim teste. Tam me je nekoč obiskal rojak iz Šentjošta, tudi sosed iz Slovenije. Pride in reče: »V Tucumánu bomo ustanovili tovarno in želimo, da prideš delat k nam.« »Kaj? Kaj je Tucumán?« sem vprašal. O tem nisem vedel ničesar. »Gradimo tovarno in jo bomo odprli čez kakšno leto.« Rekel sem, da želim vedeti, kam grem, in tako sva z ženo prvega januarja prišla v Tucumán. Za druge datume je bilo vse zasedeno. Prišla sva sem, na terminal, nikjer ni bilo žive duše ... jasno, prvega januarja.

Jožejka: Kam sva prišla? Postaja Mitre?

Jože: Do postaje Mitre. Od tam sva se s taksijem odpeljala do tovarne. Tovarna je bila na pol dokončana. Nato so naju peljali na hribe Tucumana. Peljali so naju v San Javier, Villa Nougués, Raco ... vse naokoli, v najlepši del Tucumana. Bila sva zelo navdušena in to je zapečatilo najino odločitev, da bova pet let živela in delala v Tucumánu [smeh] ... Odločitve je lahko sprejeti, ni pa jih lahko obdržati ... Po petih letih nikoli ne pride trenutek, ko rečeš: »Zdaj bom vse pustil in odšel.« Ker imaš otroke, ki hodijo v šolo, na univerzo, so poročeni ... Ne moreš reči: »No, dajmo vse skupaj zaključiti in oditi.« Morali smo nadaljevati ... in po štiridesetih letih še vedno veslamo v isto smer, z 28 vnuki ...

Družinska fotografija ob 50-letnici zakona

Zakonca Žakelj-Debeljak z desetimi otroki

> Koliko otrok sta imela takrat, ko sta prišla sem?

Jože: Prišla sva s petimi otroki. Marta je bila najmlajša, Ana pa najstarejša.

> In koliko je bila stara Ana?

Jožejka: Sedem let ... začela je prvi razred, in Helena, drugi otrok, je začela hoditi v vrtec (vrstni red vseh desetih otrok: Ana, Helena, Janez, Olga, Marta, Martin, Ivana, Pavel, Lojze, Marko).

> In ko ste se tu naselili, kako je bilo? Je bil prihod iz Buenos Airesa pozitivna sprememba ali bolj v stilu »no, to je nuja, to je priložnost, pridemo in se navadimo«?

Jožejka: Bolj kot karkoli drugega je bila to priložnost, ne nuja, saj sva imela tam dobro službo. Všeč nam je bila narava, okolje in vse drugo. Tam smo živeli v tovarni ... to je bila tovarna in 20 hiš za ljudi, ki so tam delali.

Jože: Tovarna je bila v lasti bratov Oblak. Dobro smo se razumeli, bilo je zaupanje.

Jožejka: Prišli smo sem, in prva stvar, ki sva jo morala storiti, ker smo prišli marca, je bila, da sva otrokom priskrbela šolo. Otroke sva morala vpisati. Najbližje in najboljše, kar sva si takrat lahko zamislila, je bilo mesto Banda de Río Salí, na šoli Santo Cristo. Najini otroci so bili tam do tretjega razreda. Ana je v šolo vstopila brez znanja španščine.

> Vemo, da so v tovarni delale tudi druge slovenske družine, tako da je bilo tam malo slovenskega okolja. Največja koncentracija je v Buenos Airesu, vendar ste tudi tu nekako ohranili krog ...

Jožejka: Seveda smo celo ustanovili slovensko šolo Janeza Evangelista Kreka, imeli smo razrede in v nekem trenutku je bilo 20 slovenskih otrok, ki smo jih poučevali ...

> Kako ste se odločili, da ostanete v Tucumánu?

Jožejka: Otroci so odrasčali, menjali šole ... Nato se je izkazalo, da se ne bomo vrnili v Buenos Aires. Medtem sva kupila kmetijo v Tafí Viejo. Majhna stvar, deset hektarjev, tam so bile pomaranče, limone, mandarine ... delavec jih je tam obiral, jaz pa sem jih odpeljala na trg. Jože je še naprej delal v tovarni. Nato sva kupila večjo kmetijo in takrat se je zaprla tovarna, ker je bila velika kriza v Argentini. Torej ... takrat je bilo precej zapleteno ... ni bilo dohodkov in bilo je veliko otrok ... potem se je zgodilo, da sva morala prodati hišo, ki smo jo imeli v Buenos Airesu, in sva tudi prodala prvo kmetijo, s tem smo bolj ali manj lahko sadili drevje (limo-

ne in avokado) na novi kmetiji.

Jože: Ko so tovarno zapirali, sem jo za dve ali tri leta najel, jo upravljal, bila je kot moja, družbi Oblak pa sem plačeval licenčnino. Toda takrat sem imel veliko blaga za prodajo, surovin in tako naprej. Prodajal sem svoje stvari in jih naložil na vezani depozit v banki. Medtem je Medresorska banka prenehala delovati in smo zgubili precejšnjo vsoto denarja ... nikoli nismo dobili

ničesar nazaj. To je bil velik šok. Nato smo s pomočjo drugih ljudi začeli praktično od začetka delati na novi kmetiji. Obstajajo inženirji, ki so nam svetovali, kaj naj sadimo ... Odločil sem se, da bomo posadili limono in avokado. To so izdelki, ki se tu na severu prodajajo največ.

> Ali ste takrat še vedno živeli v tovarni?

Jože: Da, še vedno smo živeli v tovarniški hiši, čez nekaj časa pa smo našli to hišo. Našel jo je sin Janez, ki je tisti čas delal kot taksist. Enkrat je vozil nekega moškega in mu povedal: »Iščem hišo v Tafí Viejo.« »Imam hišo v prodaji, če jo želite videti, jo pridite pogledat.« Šli smo in nam je bila všeč, ker je bila velika in je imela ob strani prostor za vstop vozil. Na voljo sta dve parceli. Na koncu smo se odločili, da kupimo hišo, a jo je bilo treba prenoviti ... in od tu naprej smo se lotili, jo popravljali, vlagali. Popravilo hiše nas je stalo več kot sam nakup. Toda na koncu smo naredili nekaj takega, kar nam je bilo všeč, nekaj, kar je ustrezalo našim potrebam. Preselili smo se v hišo in smo še danes tukaj.

> Ali ste do takrat kdaj obiskali Slovenijo ali še niste smeli vstopiti vanjo?

Jožejka: Ko so se gospodarske razmere izboljšale in se je Slovenija leta 1991 osamosvojila, se nam je odprla možnost obiska Slovenije. Prvič sem šla tja leta 1994 kot ravnateljica slovenske šole v Tucumánu ... bili smo skupina 12, 13 ljudi, vsi ravnatelji šol, in šli smo v Slovenijo, Slovenija pa je plačala potovanje. Prvo potovanje, ki sem se ga udeležila, je plačala slovenska država in nam omogočila tečaj slovenskega jezika, osvežitveni tečaj in podobno. Popeljali so nas tudi po vsej Sloveniji. Z avtobusom od enega do drugega hotela ... no, zelo lepo. Naslednje leto je pa Jože šel s Heleno, Janezom in Martinom.

Jože: To je bilo leta 1995.

Jožejka: In se je združilo s 50. obletnico duhovništva strica, ki naju je poročil. To je bila čudovita izkušnja. Potem pa je bila Slovenija že odprta za vse, tako da smo začeli hoditi pogosteje, zadnjič sem vzela celo vnučkinji Ančico in Marjanco ...

> Ali ste spodbujali tudi svoje otroke, da so šli tja ter si ogledali in spoznali kraj, v katerem ste živeli?

Jožejka: Da, deset otrok, vsi so že bili na obisku v Sloveniji. Želim povedati, da nam je bila po osamosvojitvi Slovenije vrnjena hiša v Ljubljani, in to po dolgem sodnem postopku. V Škofji Loki, kjer se je rodil moj oče, so ga prepoznali. Prej ga niso priznali, ni obstajal. V muzeju v Škofji Loki je bila celo njegova slika, portret, pod katerim je pisalo »portret neznanega moža« ... S časom so na rojstno hišo mojega očeta postavili čudovito spominsko ploščo. Nekaj let pozneje so imeli simpozij o njem, ki je bil lepo organiziran. Tako so se oddolžili mojemu očetu v njegovem rojstnem mestu, česar prej niso mogli storiti.

> Ali nam lahko navedete primer vsega, kar je počel vaš oče?

Jožejka: V Škofji Loki so leta sedemnajststo in nekaj začeli prikazovati Kristusov pasijon s kostumi. In potem je avstrijski vladar, ne vem, ali je bil to Franc Jožef ali kdo drug, prepovedal vse te manifestacije vere ... tako da je bilo to ustavljeno in pozabljeno ... Slovenija je takrat pripadala Avstriji. Toda moj oče je rad hodil v knjižnice, brskal po njih in iskal ter odkril libreto ... in ga leta 1936 ponovno začel izvajati. To je bilo kot rekonstrukcija. Od leta 1945 do 1991 Kristusovega trpljenja niso smeli izvajati zaradi komunizma. Od devetdesetih let naprej pa so ga začeli znova uprizarjati. Danes je ta pasijon pod Unescovo zaščito kot kulturna dediščina. Ravno v tem času, ko pasijona ni mogoče uprizoriti zaradi covida, se o pasijonu veliko piše in tudi očeta omenjajo. Scenografijo pa je leta 36 naredila moja teta Bara Remec. Vse to je ostalo kot ozadje njegovega dela, vsega kulturnega dela, ki ga je nadaljeval tudi tukaj. Moja teta Bara pa se je na primer posvečala tematiki avtohtonih prebivalcev. Rada je hodila na sever, v Tilcaro h Kožas, in v Bariloche, k Araukancem, Mapučem. Imela je dar, da je opazila veliko stvari o domorodcih.

> Glede Debeljakovih pisem, ki smo jih prebrali, smo želeli vedeti, kakšen je bil. In o tem, kako je to kulturno delovanje, ki ga je prinesel s seboj, prenesel na vas. Kakšen pomen ima za vas ta kulturna dediščina, ki jo je zapustil vaš oče?

Jožejka: Bil je zelo dobra oseba. Z zlatim srcem. Edina šibkost, ki jo je imel, je bilo to, da mu je, če mu je šlo kaj na živce, zavrelo. Toda v dveh minutah se je umiril. Bil je zelo dober človek. Preden smo prišli v Argentino, je delal v Olavarriji, v tovarni Loma Negra. Od tam je pisal pisma. Ko smo prispeli, je v isti tovarni Loma Negra zaprosil za prepustnico za

Jožejka in Jože na viaduktu La Polvorilla v provinci Salta na severu Argentine

osrednje urade. Dali so mu jo. Osrednji uradi so le eno ulico stran od trga Plaza de Mayo. Vstal je na primer ob sedmih zjutraj, si pripravil zajtrk, se odpravil v službo in se peljal z avtobusom, vlakom in podzemno železnico. Živelii smo v Haedu, on pa je delal v središču Buenos Airesa. Službo je končal ob 18.00, se vrnil ob pol osmih, malo pojedel, šel za eno uro spat, spet vstal in nato pisal do treh zjutraj. Imel je ta ritem, to sposobnost, da je malo spal in delal do treh zjutraj, pisal je s svojim majhnim pisalnim strojem.

> Kaj je običajno pisal?

Jožejka: Ni pisal samo za knjige ali revije, ampak so ga velikokrat prosili, naj napiše tudi libreto za igro, na primer za dan zastave ali za očetovski dan – take kratke stvari, ki so se jih morali otroci naučiti recitirati. Nikoli ni mogel reči ne. Tudi če je bil do vratu v delu, je vedno sprejel, tako da smo vedno do treh zjutraj poslušali pisalni stroj. Pisal je samo z dvema prstoma. In če je pisal z roko, ni nihče znal prebrati, niti on sam ne. Bil je zelo nadarjen, rad je govoril, imel je zelo dobro dikcijo in retoriko. Veliko je vedel ... Bil je izobražena oseba. In bolj kot karkoli

drugega je poznal slovansko književnost. Študiral je na Poljskem, na Češkoslovaškem ...

> In vi, Jože, ali ste ga lahko srečali, ali ste se lahko z njim pogovarjali, kakšen je bil z vašega vidika, kaj ste ob njem čutili?

Jože: Ni govoril o literaturi, govoril je o vsakdanjih stvarih, o družini in podobno.

Jožejka: Ko je umrl moj oče, je moj svak Jure Vombergar, mož moje sestre, v nekem trenutku obžaloval, da »odkar je umrl Tine, ni več teh pogovorov po kosilu, po večerji«. On je bil tisti, ki je vodil pogovore, in vedno je bilo kaj novega, kar je prebral, kar je lahko komentiral in podobno. Ni bil tak, da bi znanje zadrževal zase. Pisma so bila zame zelo čustvena. Ker je bil oče daleč od svoje žene, ki je bila moja mati, je napisal knjigo pesmi za svojo ženo.

> In kako je knjiga prišla v Slovenijo?

Jožejka: Tudi to je odlična anekdota. Tja smo občasno pošiljali pakete s kavo, kot smo rekli. Ker ima knjiga precej podolgovato obliko, so jo zavili, kot da bi bila čokolada, in tako je prispela brez težav, neodprta.

> Ob branju pisem smo se počutili kot ... v objemu, kot nekaj zelo upanja polnega. V pismih je celo stavek, ki nam je bil zelo všeč. Debeljak je praznoval svoj 50. rojstni dan in pričakoval, da boste prišli, pa je rekel: »No, jaz ... včasih izgubim upanje.«

Jožejka: Seveda, ker nismo vedeli, ali nam bodo dovolili oditi. Moja mama je bila do zadnjega trenutka na meji med Jugoslavijo in Italijo na trnih, ker ni vedela, ali ji bodo dovolili oditi ... ali pa bodo kaj našli v njeni prtljagi, saj je prišla policija in preiskala vso njeno prtljago od vrha do tal. Mama je bila do zadnjega trenutka negotova. Tako so bili vsi ljudje v tem stanju, v stalnem strahu.

> Zelo smo vama hvaležni, da sta nam pripovedovala o svojih izkušnjah in z nami delila svojo družinsko zgodovino.

Jožejka: Hvala lepa, ker ste naju poslušali.

DODATEK: Sedanje stanje: prvi otroci že srečujejo abrahama, najmlajši sin pa je star 34 let. Vsi so doštudirali in ima vsak svojo ustrezno zaposlitev in družino. Tudi vnuki že študirajo na univerzi.

► Mojca Polona VAUPOTIČ

ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI

»Pinxi me ergo sum«

Risbe Otona Župančiča

Drevo je vez med Bogom in ljudmi. Bog po svojem stvarstvu govori zlasti po številnih simbolih, ki nam jih ponuja Sveto pismo. V prvi vrsti je drevo simbol vere. Kdor svojo vero in upanje polaga v Gospoda, ga ta varuje: »Blagoslovljen mož, ki zaupa v Gospoda in je Gospod njegovo zaupanje. Je kakor drevo, zasajeno ob vodi, ki steza svoje korenine k potoku, ne boji se, ko pride vročina, njegovo listje ostane zeleno; v sušnem letu ne trpi pomanjkanja in ne neha roditi sadu« (Jer 17,7-8).

Menim, da marsikdo izmed ljubiteljev našega cenjenega umetnika – pesnika, dramatika, esejista in prevajalca – Otona Župančiča (1878–1949) ni seznanjen s tem, da se je prav tako ukvarjal z likovno umetnostjo. V čast njegovemu likovnemu ustvarjanju je bila v mesecu marcu v ljubljanskem Mestnem muzeju odprta razstava z naslovom »Pinxi me ergo sum« / »Naslíkal sem se, torej sem.« Razstava 158-tih Župančičevih risb in slik nam razkriva, da mu je tako kot poezija obenem bila pomembna izpoved v likovnem ustvarjanju. Četudi se kot ljubiteljski slikar ne more vzporejati z našimi impresionističnimi »slikarskimi zakladi«, kot so Jakopič, Sternen, Grohar in Jama, pa so mu prav slednji bili ves čas za vzor.

Avtorica razstave, ki bo na ogled do 30. septembra, Ana Pokrajac Iskra je dejala, da je na ogled večina risb, ki jih je Mestni muzej Ljubljana v sklopu Župančičeve spominske zbirke prejel od pesnikovih dedičev. Nekaj risb, ki so v večini spremljiva Župančičevemu pisanju, hrani še Narodna in univerzitetna knjižnica. Avtorica prav tako pojasnjuje, da se njegovi motivi ponavljajo in da so se mu kakšne risbe bolj posrečile kot druge. Sledila pa je odločitev, da bo na ogled vse, pri čemer pa ni namen umetnostnozgodovinsko ocenjevanje in razsojanje o njegovem slogu, temveč bolj to, da se ujame

harmonično vzdušje, povezano med risbo in njegovo poezijo.

Med izbranimi motivi Župančičevih risb so najbolj značilne kopice in cerkve iz okolice Koče vasi, Loški Potok, Blejski otok s cerkvijo, jadrnice na morju, tramvaj, pogledi na Gosposvetsko cesto v Ljubljani z okna njegovega stanovanja. A eno izmed najizrazitejših in temeljnih motivov njegovega slikarstva je brez dvoma drevo, še posebej je izpostavljena hruska, simbolično uprizorjena v smislu težjih življenjskih poti. Simbol drevesa je v umetnosti zelo star, častitljiv in narativni simbol. Je močan simbol življenja in pogosto najde mesto v najrazličnejših vrsteh umetnosti. Ko se simbol drevesa preplete z Župančičevo poezijo, zraste nekaj novega, najlepšega, nekaj, kar ob dobri negi leta zori in rodi ter osrečuje še nadaljnje generacije. Spominja na človeka, ki ga le redko preživi. Nekatera umetniška dela z drevesom ali drevjem so povezana simbolno in kulturnozgodovinsko, druga predstavljajo drevo kot živo bitje, tretja obravnavajo drevo kot objekt identifikacije prostora. Nekateri umetniki postavljajo drevo kot simbol narave nasproti civilizaciji in naravni razvoj predstavljajo kot nasprotje konstruiranja, pri tem pa nekateri neposredno opozarjajo na ogroženost narave. Skratka, kolikor je umetnikov, ki upodablja drevesa, toliko je lahko njegovih simbolov.

Na razstavi so predstavljena Župančičeva dela iz sedmih skicirk in mape s posameznimi risbami. Risbe v skicirkah je zaradi zvezane oblike mogoče pokazati le prek reprodukcij, medtem ko so risbe, ohranjene na posameznih listih, na ogled v izvorniku. Med risbami se istočasno prepredajo še Župančičevi verzi.

Descartesov izrek *Cogito ergo sum* (Mislim, torej sem) je Župančič nekoliko humorno parafraziral in

Pinxi me, ergo sum-Avtoportret

s tem najbrž nakazal, da svojega slikarskega, risarskega ustvarjanja ni jemal kot likovno pomembnega, ampak bolj kot ljubiteljsko delo. Izrek je po svoje prirejen zapisal pod svoj avtoportret v skicirki iz leta 1910. Zapis, po besedah pesnika in umetnostnega zgodovinarja Miklavža Komelja, ne pomeni, da je imel Župančič svojo risarsko in slikarsko dejavnost za izjemno likovno pomembno – »večinoma je v primerjavi z njegovo res vrhunsko poezijo na bolj ljubiteljski ravni, čeprav je bil nadarjen – ampak sta mu tudi risanje in slikanje pomenila pot do iskanja lastne podobe: tako notranje, duhovne kot tudi zunanje.« Komelj je še opozoril, da so skoraj vse risbe nastale v prelomnih trenutkih v Župančičevem življenju – okoli leta 1910, ko se je dokončno vrnil v domovino, in v času bolniškega dopusta leta 1933 in 1934 ter bivanja v Koči vasi (Vir: Miklavž Komelj, katalog ob otvoritvi razstave).

Slomškove obletnice

Blaženi lavantinski škof Anton Martin Slomšek je s svojim delovanjem na verskem, narodnem in šolskem polju zapustil velik zgled. In slovenski begunci so se po njem zgledovali in bili pripravljeni prestati vse napore, da bi tudi izseljenski blažeti in nežice bili deležni slovenske besede in narodne zavesti.

Slovenske sobotne šole v Velikem Buenos Airesu imajo med šolskim letom nekaj skupnih prireditev in srečanj. Ena izmed njih se dogaja v mesecu septembru in je poznana kot Slomškova proslava. Tudi dom v Ramos Mejii nosi ime po tem velikem škofu in učitelju; in šola, ki deluje v njegovih prostorih, prav tako.

Zato ni čudno, da je ob stoletnici smrti škofa Slomška leta 1962 bila proslava v njegov spomin na velikem dvorišču Slomškovega doma. Ta je komaj mogel sprejeti veliko množico rojakov, ki so s

svojo prisotnostjo hoteli potrditi zavezanost njegovim naukom in besedam.

Šolarji Slomškove šole so v režiji učiteljice Anice Šemrov in Eme Kessler Blejc pripravili pet dramatisiranih slik o Slomšku, ki jih je napisal pesnik in pisatelj Mirko Kunčič z naslovom *Od zibeli do groba*. V njej prikazuje, kako so ob zibeli vile napovedovale novorojencu svetlo in bogato življenje; pripoveduje o Slomšku, kako je že na paši bil drugačen od sovrstnikov in je znal nagovoriti sovrstnike; nadaljuje s prizorom v šoli, ko učitelj naznanja učencem, da je njihov rojak postal škof. Zaključuje s polnim odrom otrok, ki obljublajo, da bodo spoštovali njegove nauke.

Oder so napolnili še šolarji iz ostalih slovenskih šol – bilo jih je vsega skupaj okoli tristo – in pod vodstvom dirigenta Borisa Pavšerja zapeli tri Slomškove pesmi. Tudi narodnih noš je bilo

zelo veliko in so prireditev še posebej obarvale s svojim sijajem. Slavnostni govornik je bil dr. Vinko Brumen, ki je v svojih besedah prikazal veličino Slomškove osebnosti. O Slomškovem pomenu in zgledu so govorili tudi prof. Lojze Horvat, takratni predsednik društva Zedinjena Slovenija, dr. Filip Žakelj, spiritual slovenskega bogoslovja v Adrogu-eju in v imenu mladih Božidar Vivod. Proslavo so vsi navzoči zaključili s pesmijo *Slovenec sem!*

Tudi 110-letnice škofove smrti so se spomnili. To pot je bila v okviru šolske Slomškove proslave v dvorani dr. Gregorija Rožmana v Slovenski hiši v Buenos Airesu. S prisotnostjo avtorja Mirka Kunčiča so ponovili njegovo dramatisacijo – spet učenci Slomškove šole in spet v režiji Anice Šemrov.

V fotoarhivu Rafaelove družbe je kar nekaj posnetkov, črno-belih, iz leta 1962. Za proslavo 1972 pa so že barvni diapozitivi.

Pastirček Tonček (Marko Fink) nagovarja svoje sovrstnike na paši.

Matjaz Kunčič, Jožejka Debeljak in Andrej Duh so se v imenu mladine poklonili škofu Slomšku.

Potem ko so otroci iz vseh slovenskih šol v Velikem Buenos Airesu odpeli Slomškove pesmi, je spregovoril dr. Vinko Brumen.

Narodne noše so obarvale slovesno proslavo Slomškove stoletnice smrti.

Zelo veliko rojakov se je udeležilo proslave ob stoletnici smrti škofa Slomška.

Angelčki ob zibelki novorojenca izbirajo, kdo mu bo za angela varuha.

Bodoči škof (Marko Kočar) posreduje svoje duhovno bogastvo ostalim otrokom med pastirovanjem.

Med šolsko uro učitelj sporoča učencem veselo novico, da je njihov rojak postal škof.

SLOVENIJA, NAŠ SKUPNI DOM

Premisleki

Podpolkovnik in pilot helikopterja Matej Hajdinjak o reševanju prvi dan poplav

Vzlet ni bil preprost, saj je bilo precej megleno. Ko smo leteli čez polja pri Kranju, smo videli, da je voda povsod. Škofja Loka je bila neprepoznava. Bil sem šokiran, pred nami so padala drevesa, desetmetrsko drevo se je obrnilo kot domina.

Najtežja je bila v petek vrnitev domov iz Koroške na Brnik. Slaba vidljivost, nizka oblačnost, dež, nevihte, iskali smo luknjice med oblaki, da smo lahko prišli na cilj.

Helikopterje bomo v zraku gledali vsaj še kakšen mesec ali več. Trenutno so nepogrešljivi, ponekod se ne da ne peš ne z avtomobilom, ceste so se spremenile v reke. Nedostopnih je ogromno krajev, še lep čas jih bomo lahko oskrbovali le s helikopterji. Lahko le upamo na lepo vreme v prihodnjem mesecu, da bo oskrba tekla brez težav.

Gradbenik dr. Žiga Turk na Siol.net o vzrokih in odzivih ob katastrofalnih poplavah

Kdo je torej kriv za vremensko katastrofo? Ne, niso ne čarovnice ne tovarne toče. Tudi ni sosed, ki ne ločuje odpadkov. Tudi si niste sami krivi, ker še kar kurite centralno kurjavo na olje. Ni prišla sodba sodnega dne zaradi naših grehov do narave. Imeli smo pač smolo. Nihče ni kriv.

Lahko pa vsak kaj naredi. Lahko na hišni prag potreseste pepel, razlijete kis okrog hiše, v gnoj zapičite narobe obrnjene vile, prevrnete stole v hiši, vržete mačko v jezero, nehate jesti govedino, se več vozite s kolesom, se redkeje prhate s toplo vodo, uporabljate kosmat pribor iz furnirja namesto plastičnega ali pa plešete, če vas to pomirja in izpolnjuje.

Ali pa pokrijete nasade s protitočnimi mrežami, zgradite nadstrešek za avto, sklenete zavarovanje, bolj natančno spremljate radarsko sliko. Lahko pritisnete na oblast, da uredi vodotoke, zagotovi vodi več prostora in malo manj liberalno dovoljuje graditi, kjer pametni ljudje nekoč niso gradili.

Lahko tudi izbirate politike, ki bodo počeli razmeroma poceni stvari, ki imajo velik učinek na obvladovanje vremenskih nepravilnosti jutri, in ne tistih, ki bi ukazovale pregrešno drage omejitve, ki bodo morebiti nekaj malega ohladile planet čez 50 ali 100 let.

Naloga vsake generacije je, da poskrbi, da svet, ki ga je podedovala od prednikov, še boljšega zapusti svojim potomcem. Da bodo imeli boljšo hrano, boljšo pijačo, boljše zdravstvo, boljše šole, boljša domovanja, boljše ceste, boljše delo. In seveda tudi boljše in varnejše okolje za življenje.

Še vsaka generacija do zdaj je ravnala tako in mi moramo tudi. Še posebej zdaj, ko je pol Slovenije pod vodo, moramo verjeti, da jo bomo nazaj zgradili boljšo, kot je bila. In jo tudi bomo.

Pravnik dr. Matej Avbelj v Demokraciji o poročilu Evropske komisije glede spornega dogajanja na slovenski državni televiziji

Na 25. strani Poročila izrecno piše, da je pod novo vlado Republike Slovenija v zvezi z RTV v celoti izpolnila obveznosti oziroma priporočila, ki jih je državi naložila Evropska komisija v poročilu za leto 2022. To pomeni, da je tisti, ki je to poročilo pisal, v celoti vindiciral in v zvezi z RTV dal piko na i določenemu političnemu narativu in tudi določeni politični agendi. Pri tem poročilo zamolči, da je do stanja, v katerem smo, prišlo na ustavnopravno skrajno sporen način, in poročilo samo omeni, da ustavno sodišče v zadevi še odloča. Ampak kljub temu naj bi bila Slovenija že zadostila tistim zahtevam, ki jih je Evropska komisija lani predložila. Zamislite si, da ustavno sodišče odloči,

da je zadeva glede RTV protiustavna, kar mislim, da bi moralo. Kaj zdaj to pomeni za Evropsko komisijo? Da je Evropska komisija potrdila nekaj, kar je po mojem prepričanju v nasprotju z evropskim pravom? To je tisto, kar me kot pravnik najbolj moti in skrbi. To je ta sporna stran 25. In tisto, kar je še sporno na omenjeni strani: da je Evropska komisija do takega sklepa prišla predvsem zato, ker se je oprla izključno na vire ene strani. In to je naredila na odkrit način – naslanjala se je na ljudi, ki so bili aktivisti v tej zadevi in ki so slednjič slavili svojo zmago, zdaj še s to piko na i iz Bruslja.

Radijski voditelj Jure Sešek na radiu Ognjišče o svoji izkušnji, ko je po poplavah pomagal ljudem

Vsem, ki verjetno ves čas le ždiijo za tipkovnico ali telefonom in bruhajo gnev na vse, kar jim ni povšeči, bi rad odgovoril. Vsakemu bi rad napisal, da se moti, da je bil »vodja opozicije« v nedeljo le »Janez« z umazanimi čevlji. Da je prišel pripravljen na pomoč, garal do večera, da si je delovno oblačilo umazal tako kot Iztok, Andraž, Neža, Jože in vsi ostali. Pri delu, z blatom, ki smo ga prenašali iz poplavljenih prostorov. Brez PR-ovcev je bil, brez želje po fotografiranju, brez vsega, kar so mu ob naši objavi slabega pripisovali. Prišel je z ženo in otrokoma.

Nasmeh pa pri tovrstnem delu pomaga, veste. Nekajkrat nas je nasmejal celo gospodar, ki bi bil povsem upravičeno slabe volje, zavil v žalost in obup. A življenje gre naprej, človek ostaja družabno bitje, včasih je dobra volja tudi ena izmed poti naprej.

Zavedam se, da dvomljivci tudi v tem komentarju vidite, da skušam oprati ime, dodati politične točke. Verjemite, malo mi je mar zanje. Nič! Le resnico bi rad povedal naglas. Saj si mislim, da ne bo slišana, da ti odstavki nimajo veliko pomena, povedal sem pa le.

NOVICE

POPLAVE 2023. Slovenija je v začetku avgusta zajela najhujša naravna nesreča v zgodovini samostojne države. Zaradi izjemno obilnih padavin so poplavile reke po večjem delu države. Prizadetih je bilo dve tretjini Slovenije. Poplave so povzročili

le visoko materialno škodo, množične evakuacije, težave z oskrbo in zahtevale pet smrtnih žrtev.

Po poplavah je pomoč s težko gradbeno mehanizacijo, helikopterji, mostovi in strokovnim osebjem ponudilo več kot deset držav. Vlada je 14. avgust razglasila za dela prost dan, ki je bil namenjen odpravljanju škode, čiščenju domov, po-

pravljanju cest in druge infrastrukture. Na terenu je ta dan pomagalo več kot 12.000 prostovoljcev.

MILIJONI ZA NEVLADNIKE. Kljub temu da bo sanacija škode po poplavah predstavljala velik finančni zalogaj, bo vlada za nevladne organizacije vseeno namenila 6 milijonov evrov. Rok za prijavo

Prizadeta Slovenija

Stane GRANDA

V zadnjem obdobju je Slovenija prizadelo toliko naravnih nesreč kot že dolgo ne v zgodovini. Doslej je veljalo za najhujše leto 1348, ko so prizadele naše kraje kobilice, kuga in potres, ki pa je prizadel zlasti zahodno Koroško. Verjetno je bil bistveno širši potres leta 1511, ko je porušil mnoge gradove. En potresni center je bil v Beneški Sloveniji, ta izgleda, da je z gornjo Soško dolino najbolj pogosto na udaru, drugi pa okoli Idrije.

Že pogled v naravo kaže, da je bilo mnogokrat hudo. V rimskih časih je tekla Sava blizu današnje avtoceste proti Zagrebu, danes pa je na levi strani Krškega, ki je po cesti oddaljeno nekaj kilometrov. Že od antike dalje Savinja vsakih nekaj let ogroža svoje povodje. V Laškem je sredi 19. stoletja zasula termalni izvir, da so ga iskali kar nekaj časa. Prav za Savinjo ljudje vedo, da jo je mogoče vsaj delno ukrotiti z vodnimi zadrževalniki, pa po nesrečah na to hitro pozabijo. Kot vse kaže, je delo bivšega župana Šrota letos rešilo Celje, ne pa krajev v Savinjski dolini in od Celja navzdol.

Nesreče so se začele že s pomladansko pozebo, da smo mnogokje bili ob sadje. V Vipavski dolini je pomagala še burja, ki je v veliki meri obrala češnje. Letos so imele zato rekordne cene. Dejstvo, da tega sadja v Sloveniji letos praktično ni bilo, je napovedovalo, da bodo na udaru tudi vinogradi, ki so obetali dobro letino. Staro izročilo pravi, da letina češenj napoveduje letino grozdja. Črne napovedi so se uresničile. Številnim točam, ki so praktično sistematično, kot ameriško bombardiranje Nemčije med drugo svetovno vojno, potokle vso Slovenijo, so se pridružili še viharji, celo orkan na Notranjskem.

Mnogi so ostali brez gozdov, vinogradi so brez listja. Grozdje, četudi se je kakšen ohranil, ne more dozoreti. Konec julija je napovedal slovo zeleni Sloveniji. Vihram se je pridružil dež in v nekaj urah je padlo toliko padavin kot v nekaj mesecih. Zaradi razmočene zemlje so bile posledice še hujše. Smrtnih žrtev je bilo malo, voda, ponekod si je urezala nove struge, pa je odnesla številne hiše. Da o cestah, mostovih in drugih komunalnih napravah niti ne govorimo. Šest sedmin slovenskih občin je tako prizadetih, da prosijo za državno pomoč. Najhuje je bilo na Koroškem, nekaj dni sta bili s Savinjsko dolino odtrgani od ostale Slovenije. V obeh pokrajinah se s helikopterji prebijajo do osamljenih gorskih kmetij. Najhuje je, da je škoda ne samo velika, ampak bodo posledice dolgoletne. V vinogradih vsaj tri leta, v gozdovih celo desetletja. Kako bodo obstali številni živinorejci, ni jasno. Kaj bo s plemenskimi čredami ...

Posebno poglavje so zemeljski plazovi, ki se jih je sprožilo preko 1000. Proti njihovi rušilni moči smo brez upanja. Mnogi ostareli ljudje so ostali brez bivališč. Zlasti na Kozjanskem. Starost v domačem okolju sta odplavila voda in blato.

O škodah na cerkvah praktično ni poročil, kar ob sedanji vladi, zlasti ministrici za kulturo, ni presenetljivo. Katoličani in opozicija smo kljub pozivom na enotnost onkraj zakona. Samo za nekatere smo na posnetkih mimogrede videli, da so ostale brez delov streh, tudi kovinskih plaščev zvonikov.

Slovenija ima dobro organizirano pomoč ob naravnih nesrečah. Izjemni so gasilci. Edina resnična slovenska zaščitna armada. Katastrofe, kot je letošnja, razkrivajo številne napake v preteklosti. Ljudje so kratkega spomina in oblastem v imenu varovanja krajine ali svoje lastnine preperečujejo nujne ukrepe. Zlasti vodne zadrževalnike. Skupne ali večinske interese je težko uresničevati. Toliko razglašana civilna družba, ki je vzpostavila sedanjo vlado, je umolknila. Bližje so ji nutrije kot ljudje. Še ne vidi zaslužka. Karitas in Rdeči križ, zlasti pa medčloveška solidarnost, so v ospredju. Ob dejstvu, da so mnogokje stare stavbe ostale nedotaknjene, nove pa bile uničene ali ostale brez ostrešij, se upravičeno sprašujemo, kakšno je znanje ali koliko imajo besede oblikovalci pokrajine. Mnogokje gradijo preblizu vodnih strug. Veliko vprašanj, malo odgovorov na vprašanje, zakaj in prav pri nas se je to zgodilo. Po toči je moliti prepozno. Mnogi so pozabili, da pred njo to ni prepovedano.

na razpis je 7. september. Kljub nedavni ustavitvi vseh nenujnih projektov na področju infrastrukture in gospodarstva bo ta projekt očitno ostal. To sicer ni prvi razpis, v katerem se izdatno podpira nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z družbenim aktivizmom, kakršnega smo videvali na ulicah in trgih prejšnje, desnosredinske vlade.

NOVA SLOVENSKA KATEDRA. Na Novi univerzi v Novi Gorici so junija ustanovili katedro za slovenski nacionalni program. Njen predstojnik je bivši predsednik države Borut Pahor. Katedra bo v prvi vrsti namenjena razpravam in raziskovanju. Poleg bivšega predsednika so ustanovni člani še Peter Jambrek, Dimitrij Rupel, Ernest Petrič, Matej Avbelj, Boštjan Žekš, Ignacija Fridl Jarc, Milček Komelj, Alenka Puhar, Aleš Šteger in Tadej Bajd.

VELIKI ŠMAREN. Na praznik Marijinega vnebovzeta so se po Sloveniji zlasti v osrednjih Marijinih romarskih središčih vseh škofij vrstile lepo obiskane slovesnosti. V romarskem središču Marije Pomagaj na Brezjah je mašo daroval ljubljanski nadškof metropolit Stanislav Zore. V pridigi je pozval k solidarnosti s prizadetimi v poplavah, spregovoril pa je tudi o evtanaziji in jo obsodil.

MOČNA NEURJA. Konec julija so Slovenija prizadela močna neurja, ki so odkrivala strehe in ruvala drevesa. Vetrolomi so najbolj prizadeli severni in severovzhodni del Slovenije od Bleda do Murske Sobotice. Po prvih ocenah nastala škoda predstavlja pol milijona kubičnih metrov lesa oziroma desetino letnega poseka v celotni državi.

Vir: Splet

ODSTOP IN UMIK IZ POLITIKE. Nekdanji minister za zdravje Danijel Bešič Loredan, ki je odstopno izjavo podpisal v začetku julija, ne bo nadomestni poslanec. V pismu Državni volilni komisiji je zapisal, da se umika iz politike in da mu niso poznani objektivni razlogi, zakaj ga je premier Robert Golob pozval k odstopu. Bešič Loredan je že drugi minister Golobove vlade, ki odhaja s položaja. Pred njim je položaj notranje ministrice zapustila Tatjana Bobnar.

ŠPORT

POTAPLJANJE NA VDIH. Alenka Artnik je na Bahamih na tekmovanju Vertical Blue dosegla še en rekord. 41-letnica se je v potapljanju na vdih v disciplini z dvojno plavutjo (CWTB) potopila kar do 111 metrov. Njen potop je trajal tri minute in 41 sekund.

Alenka Artnik Vir: splet

KOLESARSTVO. Tadej Pogačar je bogati zbirki uspehov dodal medaljo na cestni dirki svetovnega prvenstva. V Glasgowu je po 271 km izjemnega boja na izčrpanje osvojil bron in ponovil uspeh Andreja Hauptmana iz leta 2001.

Gorska kolesarka Maruša Tereza Šerkezi pa je na evropskem prvenstvu v mladinskih kategorijah v Italiji osvojila zlato kolajno v olimpijskem krosu do 16. leta starosti.

PLEZANJE. Janja Garnbret je po letih 2018 in 2019 tretjič postala svetovna prvakinja v balvanskem plezanju. V Bernu je potrdila svoje mojstrstvo in igraje zmagala. Vse štiri balvane je z izjemno hitrim plezanjem osvojila v prvem poskusu. Slab teden kasneje pa je svojim uspehom dodala še zlato medaljo v kombinaciji balvanskega in težavnostnega plezanja.

KAJAK, KANU. Na svetovnem prvenstvu v slalomu na divjih vodah za mladince in mlajše člane v Krakovu je slovenska reprezentanca že v uvodnem tekmovalnem dnevu dosegla odlične rezultate. V ekipnih tekmah so zablestele kanuistke mladinke ter kajakašice do 23 let in mladinke. Osvojile so namreč srebrno in dve bronasti kolajni.

Vrtnar

1. Kaj je na sliki?

			
L J E A B G R	P A T L O A	R O V E D	T N E V R A R J Š K E
			
V A L K A Z A L I	M O K I C O L N S A A	C R O V I E K A	E C V

2. Besede razvrsti po skupinah:

lopata gnojenje	sajenje korenje samokolnica	solata paradižnik striženje	zelje okopavanje čebula	zalivanje zalivalka	grablje lopatanje	motika vrtne škarje por
orodje		delo na vrtu		vrtne rastline		

3. Na vrtu delamo: s ali z?

___ škarjami	___ škropilnico
___ motiko	___ vilami
___ lopato	___ žago
___ kosilnico	___ samokolnico
___ grabljami	___ orodjem

4. Kaj delamo z orodjem?

- S škarjami ___?___ sadno drevje.
a) režemo b) strižemo c) obrezujemo
- Z grabljami ___?___ listje.
a) pometamo b) grabimo c) mečemo
- Z motiko ___?___ krompir.
a) lopatamo b) sekamo c) okopavamo
- Z lopato ___?___ zemljo.
a) lopatamo b) presejemo c) sadimo
- S zalivalko ___?___ rože.
a) umivamo b) nabiramo c) zalivamo

5. Poišči besede, ki so se skrile v kvadrat.

Š K D L J A V B V P A Š
T E G E S E U V A O L K
M L I E D C J R B R U O
E V P L G B A Š C S B R
F F I L B D U D R L E E
S I L A I T Č P Z Z Č N
B C Ž Ž T E O I V D H J
C L N O S A Z E L J E E
N I O E L A L Š I B S K
K E N B J E A O P M Š V
R I P M O R K M S H B U

čebula česen fižol korenje krompir
paradižnik pesa por solata zelje

6. Ali poznaš besede?

Kako se imenuje trgovina, kjer lahko kupimo vse za ureditev vrta?

- vrtnica
- vrtnarija
- vrtača

Kako se imenuje orodje z roglji in dolgim držajem za zajemanje, premetavanje trave, gnoja?

- metla
- lopata
- vile

Kako se imenuje vrt, v katerem gojijo rastline za študijske in splošno izobraževalne namene?

- botanični vrt
- šolski vrt
- vrtni center

Kako se imenuje pokrit prostor za gojenje rastlin?

- greda
- rastlinjak
- garaža

Kako se imenuje rastlina, ki preprečuje, onemogoča ali zavira rast kulturnih rastlin?

- zelišče
- roža
- plevel

Kaj pomeni, če nekdo reče, da hodi nekemu v zelje?

- Da mu krade zelje.
- Da sprašuje neumnosti.
- Da se vtika v tuje zadeve.

Kaj pomeni, če nekdo reče, da nekdo govori, kot bi rožice sadil?

- Da govori preveč.
- Da govori lepo.
- Da šepeta.

REŠITVE:

- grablje, lopata, vedro, vrtne škarje, zalivalka, samokolnica, rokavice, cev
- Orodje: lopata, grablje, motika, vrtne škarje, samokolnica, zalivalka
Delo na vrtu: sajenje, zalivanje, gnojenje, okopavanje, lopatanje, striženje
Vrtne rastline: solata, zelje, korenje, paradižnik, čebula, por
- s, z, z, s, z, s, z, z, s, z
- 1c, 2b, 3c, 4a, 5c.
- b, c, a, b, c, c, b

Igra za učenje jezika: **VERIŽNA ZGODBA**

Najprej nekaj članov (3-5) skupine zapusti prostor. Eden od tistih, ki so ostali v prostoru, pove ali prebere kratko zgodbo. Nato pokliče prvega od tistih, ki so zunaj. Nekdo od tistih v prostoru mu po svojih besedah pove zgodbo, kot si jo je zapomnil. Ta jo pove naslednjemu, ki vstopi. Igra teče toliko časa, dokler ne pridejo vsi člani nazaj v skupino. Končno verzijo zgodbe nato primerjajo z originalom.

Vipava gostila Slovence iz vsega sveta

Letošnje tradicionalno srečanje Dobrodošli doma se je začelo v četrtek, 29. junija, z XIX. vseslovenskim srečanjem v državnem zboru in odprtjem fotografske razstave Lučke Oblak Čop iz Argentine v Narodni in univerzitetni knjižnici. V petek pa se je dogajanje preselilo v prostore Katoliškega inštituta v Ljubljani, kjer se je odvijal strokovni posvet z naslovom Slovenska narodna identiteta. Za osrednjo prireditev, ki se je odvijala v soboto, 1. julija, so letošnji organizatorji Slovenija v svetu izbrali Vipavo. Že zgodaj popoldan so v Lanthierijevem dvorcu pripravili vodene ogleda Vipavske doline, degustacije tamkajšnjih dobrot in ustvarjalne delavnice za otroke. Sledila so odprtja več fotografskih razstav umetnikov iz Argentine in Venezuele, Rafaelova družba pa je

predstavila sklop štirih družabnih iger Slovensko zamejstvo in Slovenija.

Glavna prireditev se je pričela z dobrodružlico Pihalnega orkestra Vrhpolje, nato pa so zbrane pozdravili predsednik izseljenskega društva SVS mag. Uroš Zorn, župan občine Vipava Anton Lovrenčič in minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon. Program se je nadaljeval z nastopi zamejskih in izseljenskih skupin ter zaključil s koncertom Adija Smolarja. Štiridnevno dogajanje pod skupnim imenom Dobrodošli doma se je sklenilo v nedeljo, 2. julija, v Ljubljani s taborom Slovencev po svetu in okroglo mizo o migracijah in novodobnem izseljevanju.

Minister Matej Arčon na stojnici Rafaelove družbe

Na odru so se zvrstili nastopi skupin iz zamejstva in izseljenstva.

Minister je v svojem govoru dejal, da bi se Slovenci morali zavedati svoje izjemnosti.

Fotografije: Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu

RAFAELOVA DRUŽBA

► Ana GREGORIČ

S Svetimi Višarjami v srcih

Poletni Višarski dnevi mladih - iz Gorskoga kotarja prek Reke v Trst

Svete Višarje so slikovit romarski kraj na strateški točki in stičišču germanskega, romanskega ter slovanskega sveta, ki prvo nedeljo v avgustu še posebno intenzivno zaživijo kot kraj povezovanja Slovencev in ljubiteljev slovenstva vseh treh Slovenij. Višarski dnevi mladih pa so nekajdnevno poletno popotovanje mladih z željo po spoznavanju zamejstva ter končnim ciljem na Svetih Višarjah in udeležbo na romanju treh Slovenij.

Višarski dnevi so se letos začeli tretjega avgusta popoldne, ko smo s skupino odpotovali proti Notranjski, natančneje Loški dolini ter Babnemu Polju in sosednjim krajem, ki se od osamosvojitve nahajajo na hrvaški strani. Z nami je iz Ljubljane potoval Marko Smole, vodja etnološke zbirke Palčava šiša, turistični vodič, raziskovalec, poznavalec zgodovine in življenja obmejnih krajev Gorskoga kotarja. Ker njegova mama Davorka Čop (por. Smole) prihaja iz Plešč, je od malega neločljivo povezan s kraji prednikov. Pripovedoval nam je o Notranjski, Martinu Krpanu, Cerknškem jezeru, Slivnici; Ložu, Starem trgu, Babnem Polju, rimskem zidu in drugih krajih in točkah na Notranjskem, mimo katerih smo se vozili. Naš cilj je bil v Prezidu, kjer so nas v hotelu nasproti cerkve sv. Jurija pričakali Damijan Malnar, predsednik Slovenskega kulturnega društva Gorski kotar, Slavko Žagar, predstavnik gasilcev, aktiven v društvu in drugih pobudah, in Zoran Ožbolt, pred-

Naš vodnik po Gorskem kotarju Marko Smole je z nami delil svoje bogato znanje.

sednik Kmetijske izobraževalne skupnosti Gorski kotar. Pripovedovali so nam o življenju v Prezidu pa tudi o delovanju društva in KIS.

Prezid je bil zgodovinsko vedno bolj vezan na Kranjsko kot druge pokrajine, še sedaj se veliko Prezidancev vozi na delo v Loško dolino, prav tako tudi naši gostitelji, kar prispeva tudi k uspešnosti podjetij v tem delu Notranjske. Po degustaciji sirov in drugih domačih izdelkov Anite Pintar iz Čabra smo se odpeljali do stavbe, kjer bo bodoča vzorčna kmetija in je tik pred koncem gradbenih del. Vsebine, ki bodo tu zaživele, bodo prispevale

k nekaj novim delovnim mestom, razvoju kraja, tako na področju kmetijstva kot tudi turizma, pa tudi k lažjemu delu slovenskega društva. Zgradba predvideva namreč tudi nekaj sob, zaživela pa bo tudi konferenčna oz. večnamenska dvorana. Velik projekt je seveda tudi finančno izjemno zahteven zalogaj, podpira ga Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Nad nami se je pričelo zbirati nekaj temnih oblakov, a jim nismo posvečali pozornosti, nas je pa pot vodila zopet na slovensko stran, približno 1000 metrov visoko na Gornje Poljane, kjer smo se srečali z

V Prezidu bo kmalu zaživela slovenska vzorčna kmetija.

Palčava šiša v sebi skriva tudi očarljivo trgovinico.

Juretom Kordišem, predstavnikom Turizma Jure, ki v tem zaselku nekaj hiš omogoča bivanje turistom in opazovanje medvedov in drugih živalskih prebivalcev snežniških gozdov. Odpravili smo se nekaj metrov višje, kjer se nahaja cerkva sv. Andreja z zanimivo poslikanim lesenim stropom. Začelo je rahlo deževati, zato smo se spustili do hiše in se na-

Minute brez dežja smo takoj izkoristili za fotografiranje. Palčava šiša, Plešče

mestili po sobah, še prej pa imeli večerjo ter malce druženja in spoznavanja. Med nami sta bila tudi dva Slovence iz Argentine, Slovenka, ki živi v Švici ter zamejska Slovenka iz Goriškega. Prenočili smo, veter je zavijal okrog hiš, dež ni ponehal in zbudili smo se v petkovo jutro.

V slovenskem domu Bazovica nas je sprejel Natko Štiglič in nam predstavil življenje Slovencev na Reki.

Po zajtrku smo si ogledali Juretovo zbirko kmečkega orodja, strojev in tudi življenja na tem delu Notranjske. Poslovili smo se od Jureta, pot pa nas je vodila do Čabra (kraj se nahaja v dolini, podobni čeburu, od tod ime). Povzpeli smo se do cerkve, da bi ujeli razglede, a nas je kar hitro pregnalo v zavetje bliskanje in nevihta, ki ni hotela

ponehati. V dvorcu Zrinjski smo si ogledali knjižnico, ki ima tudi slovenski oddelek (SKD Gorski kotar namreč prireja tečaje slovenščine v Prezidu, v Čabru pa so najbližje srednje šole oz. gimnazija), zbirke ter galerijo. Dež se je še krepil, razgledov na okoliške hribe ni bilo, odpeljali smo se do Markovih Plešč. Najprej smo si ogledali cerkev Svete Trojice, nato pa skedenj Palčave šiše. Marko tam vsako leto v avgustu prireja raziskovalne delavnice, v sklopu katerih ponavadi obišejo tudi Sveto goro, hrib nad Pleščami, pomemben romarski kraj. Oddaljenejša, a prav tako priljubljena romarska kraja za prebivalce teh krajev sta bila še Nova Štifta na Dolenjskem ter Trsat nad Reko. Marko nam je predstavil tudi podobnost legende med Staro goro ter Svetimi Višarjami. Ker je močno deževalo, smo si ogledali film, ki predstavi zgodovino Čopovih in družinske hiše (ukvarjali so se tudi s trgovino, gostilno ter pošto), nato smo si ogledali vinsko klet ter tudi meščansko urejeno hišo, v kateri v zasebnih prostorih živita Markova starša, zgornji nadstropji pa sta prikaz bogate zgodovine, meščanske notranje opreme, predvsem pa ljubezni do prednikov in želje, da hišo in njeno opremo kar najbolj ohranjeno pustijo za potomce. Prisluhnilo smo tudi narečju, ki ga govori z domačini Marko. Po kosilu v sosednjem gostišču Pr' lipe smo se poslovili od Markovih staršev ter se odpravili na pot proti Osilnici in Delnicam ter Reki. Čabranka, pritok Kolpe, je naraščala, prav tako Kolpa. Spremljali smo strašne novice iz Slovenije ter opazovali domačine, ki so zaskrbljeno stali ob strugi. Družbena omrežja so nam postregla s slikami, da je poplavljen tudi cesta med Babnim Poljem ter Prezidom. Morda pa je imela mama Davorka prav, ko je rekla, da smo mi prinesli dež, in da toliko vode že dolgo ne pomni ... Zaradi silovitosti poplav smo žal morali sprejeti odločitev, da Romanje treh Slovenij prvič odpovemo.

Pričakovala nas je Reka ter Slovenski dom kulturno prosvetnega društva Bazovica, ki ima prostore v prelepi vili z vrtom v ulici Podpinjol. Delovanje društva nam je predstavil Natko Štiglič, mladi raziskovalec reškega oddelka Inštituta za narodnostna vprašanja, kitarist ter v slovenskem društvu učitelj slo-

venščine. Poslovili smo se od Marka, ki se je vrnil v Ljubljano, kjer z družino živi.

Nebo je bilo relativno vedro, toda ko smo si želeli ogledati Trsat, smo vedrili v avtobusu. Poleg nevihte je padala tudi toča. Spremljali smo žalostne novice in fotografije iz Slovenije. Prilagoditi smo morali tudi sprehod po mestu, ogledali smo si le znameniti Grand hotel Evropa najbogatejšega Slovenca, ladjedelca in mecena Josipa Gorupa, ki je na Reki umrl 1912, povečerjali ob morju, ušli strelam in se napotili v hostel Old School, kjer smo prenočili. Odveč je poudarjati, da dež še vedno ni prenehal ...

Sobotno jutro je bilo deževno. Po zajtrku smo se poslovili od Reke, tretjega največjega mesta na Hrvaškem, zgodovinsko pomembnega tudi za Slovence ter seveda pomorstvo, in se iz Kvarnerskega zaliva napotili proti Trstu in Tržaškemu zalivu. Vremena so se nam, pretežno Kranjcem, res pretežno zvedrila in srečali smo se na Oberdankovem trgu v Tržaškem knjižnem središču z Ivom Jevnikarjem. Ogledali smo si Narodni dom, Ivo nam je pripovedoval tudi o drugih pomembnih zgradbah v okolici ter seveda o življenju Slovencev na Tržaškem. Sprejeli smo tudi odločitev, da na žalost Višarskih dnevov tokrat ne bomo končali na Svetih Višarjah.

Obiskali smo še Vejno, ujeli lepe razglede na mesto ter zaliv in se po kosilu odpravili do Miramara. Malo smo se sprehodili, oddahnili smo se tudi od dežja, ki ga je bilo mnogo v minulih dneh in je krojil tudi naše poti. Slovo od Trsta je pomenilo tudi slovo od zamejstva. Zadnja postaja našega popotovanja pa je bila kar iniciativa enega od udeležencev, navdušenca nad Kosovelom. Ustavili smo se

V pritličju Narodnega doma v Trstu z zanimanjem poslušamo Iva Jevnikarja, novinarja, urednika, kulturnega delavca.

Kljub temu da nam je vreme preprečilo vzpon na Svete Višarje, nas dobra volja ni zapustila.

v Tomaju na Kosovelovi domačiji in poslušali o Kosovelovi družini ter seveda o Srečku, ki je na domačiji preživel svoje zadnje dni.

Vremena letošnjega poletja žal ni mogoče spremeniti. Seveda smo pogrešali običajno vedrino neba, naš cilj in mir Svetih Višarj ter program romanja treh Slovenij. Letos bi namreč mašo daroval škof dr. Anton Jamnik, predaval bi prof. dr. Andrej Umek, na Svetih Višarjah pa bi predstavili tudi knjigo iz zbirke Zapisi iz zdomstva, S Svetimi Višarjami v srcu Martina Krannerja, rojenega v Žabnicah, tržaške založbe Mladika. Vendar so razsežnost poplav v Sloveniji ter nadaljnji deževni obeti prispevali k naši odločitvi. Tako so Svete Višarje ostale cilj, ki ga dosežemo skupaj drugič. S Svetimi Višarjami v srcu pa nas vse vabi k branju.

VTISI

Z veseljem sem se odzvala vabilu prijateljice, da se udeležim letošnjih Višarskih dni. Ker moj oče prihaja iz Loške doline, mi je ta poznana in domača. Za Babnim Poljem pa se je tudi meni odprl nepoznan svet, v katerega nas je z veliko znanja in navdušenja popeljal Marko Smole. Tudi Ivo Jevnikar, ki nam je predstavil zgodovino in sedanjí utrip življenja Slovencev v Trstu in okolici, me je nagovoril s svojo odprtostjo in pripravljenostjo delovati za dobrobit Slovencev. Pa še obisk Kosovelove hiše v Tomaju in spontana predstavitev Josipa Gorupa in Franca Kalistra, ki jo je spontano pripravil eden od udeležencev dni ... vse to je v meni utrdilo ponos, da sem Slovenka. S to močno izkušnjo bratstva in ljubezni do domovine se zato vračam v Švico, kjer živim, utrjena v svojih koreninah.

Eva Šikič, Zürich&Ljubljana

Romanje z Rafaelovo družbo je že nekaj let del najjinega dopusta, saj se je prijetno tudi malo ohladiti v gorah po visokih poletnih temperaturah. Vsebinska je dobra. Tema romanja skrbno izbrana. Hrana odlična. Družba super. Organizatorji Višarskih dni mladih so prilagodljivi in jih (skoraj) nič ne spravi iz tira. Letos so to dokazali. Midva pa se bova vedno vračala na Svete Višarje, saj imava prijetno izkušnjo iz Višarj, polno spominov in pomembnih življenjskih odločitev.

Aleš&Marija Nemanič, Črnomelj

V zgodnjih mesecih letošnjega leta (leta 2023) sem na družbenem portalu Facebook začel slediti objavam meni do sedaj nepoznane Rafaelove družbe.

Po poizvedovalnem telefonskem pogovoru sem se brez večjih pomislekov odločil, da se prijavim na večdnevno ekskurzijo v slovensko zamejstvo, natančneje v pozabljeni Gorski kotar in nekoliko manj pozabljeno tržaško pokrajino v sosednji Italiji. Načrtovano je bilo, da se ekskurzija zaključi z vzponom na »goro treh Slovenij« – na Svete Višarje, vendar so vremenske razmere prekrižale načrte organizatorjev in zanesenih izletnikov.

Navkljub nekaterim oteževalnim okoliščinam je ekskurzija postregla z zanimivimi in pristnimi vodiči, ki so nas seznanili s številnimi novimi naravoslovnimi in družboslovnimi spoznanji. Spoznali smo izseke življenja zamejskih rojakov in njihova prizadevanja za ohranjanje njihove jezikovne, kulturne in narodne identitete. Dobili smo delni uvid, da je ponavljajoče potrjevanje slovenske jezikovne, kulturne in vseobče narodne identitete v zamejstvu vse prej kot enkratna življenjska odločitev brez (tudi manj prijetnih) stranskih učinkov in posledic. Začutiti je bilo mogoče kontrast med nami, Slovenci iz Republike Slovenije, kjer je biti Slovenec pogosto samoumevno, in našimi zamejskimi rojaki, kjer je potrebno tako kulturno kot tudi narodno slovenstvo vedno zno-

va manifestirati, kar ni vedno prav enostavno niti samoumevno.

Ekskurzija je bila ohrabrujoča, saj je pokazala in dokazala, da obstajajo družbene sredine tako v zamejstvu kot doma v matici Republiki Sloveniji, ki jim je mar, da se slovenska beseda, kultura in slovenska narodna pripadnost ohranjata in razvijata tudi v bodoče.

Želel bi pristaviti, da sem spoznal dvajset rojakov in rojakinj, s katerimi je prav prijetno preživljati izletniške urice. Vesel sem novih, pozitivnih poznanstev in verjamem, da moje prvo Rafaelovo srečanje ni bilo tudi zadnje.

Janez Hrovat, Celje&Lienz v Avstriji

Čeprav zaradi vremenskih razmer nismo uspeli priromati do višarske Matere Božje, smo med rojake na Hrvaškem ponesli duha Svetih Višarj. Združeni v ljubezni do domovine smo obnovili stara in sklenili nova prijateljstva. Na poti smo odkrivali pozabljene velikane slovenstva, ki bi jih danes veljalo posnemati, med drugim Josipa Gorupa Slavinskega, ki je razpet med Trstom in Reko s pametnim gospodarjenjem postal ne le eden najbogatejših Slovencev vseh časov, ampak tudi radodaren dobrotnik in mecen, ki je velik del bogastva razdal revežem in v podporo slovenske kulture in slovenstva. Nasvidenje naslednje leto!

Edi Abram, Slavina

ŽUPNIJE

BENELUKS

BRUSELJ

Slavnostno odprtje prenovljenega Slovenskega pastoralnega centra v Bruslju

V nedeljo, 25. junija, smo praznovali dan slovenske državnosti. V Bruslju je bilo slovesno, saj smo na to nedeljo blagoslovili nove in prenovljene prostore Slovenskega pastoralnega centra. Novo kapelo in prenovljene prostore je blagoslovil ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Stanislav Zore ob navzočnosti številnih duhovnikov in vernikov.

V tem kratkem poročilu si bom pomagal z zanimivo reportažo, ki jo je za teden Družina napisal novinar Marjan Pogačnik (glej Družina, letnik 72, št. 27 na drugi in tretji strani, z datumom 9. julij 2023). V dvostranski reportaži s fotografijami dokumentira celotno dogajanje, ki se ga je udeležilo več kot dvesto vernikov iz različnih držav, navzoči so bili tudi predstavniki civilne oblasti, trije slovenski evropski poslanci, trije veleposlaniki in zunanja ministrica Tanja Fajon. Njegovo reportažo bom povzel v štirih naslovih, tudi vse objavljene fotografije so njegove.

Duhovniki z nadškofom ob odprtju prenovljenega SPC v Bruslju

Veleposlanica Barbara Sušnik je čestitala ob odprtju prenovljenega SPC.

Del občestva med mašo za domovino ob odprtju prenovljenega SPC

Ustvarjalka ikon Maša Bresan Mašuk in arhitekt Gildo Gorza se veselita slavnostnega odprtja.

Vztrajnost in gostoljubje

Pod tem naslovom Marjan Pogačnik opiše dolgo pot, ki jo je bilo potrebno prehoditi do gradbenega dovoljenja in končno do izvedbe prenovne ene od štirinadstropnih stavb Slovenskega pastoralnega centra na Kronski ulici (Avenue de la Couronne 206 in 208) v neposredni bližini

tudi drugo duhovno literaturo. Po padcu berlinskega zidu je ta dejavnost prenehala, takrat je bil v Bruslju ustanovljen Slovenski pastoralni center za oskrbo slovenskih vernikov v Beneluksu. Nadškof Stanislav Zore je v pridigi poudaril pomen te ekumenske dejavnosti in Slovenskemu pastoralnemu centru zaželel še naprej

pelj, Maša Bresan Mašuk je spregovorila o potrebi po duhovnosti, ki jo teši umetniško izražanje in molitev ob ikonah, arhitekta, zakonca Gildo in Fabienne Gorza, sta spregovorila o dolgi prehojeni poti, ki je bila potrebna za odličen rezultat skladja med prostorom in umetninami. Navajam njuno razmišljanje: »Pri tem projektu,

nost med ikonografijo in prostorom« (M. Pogačnik, Družina, št. 27, str. 3).

V Bruslju se imamo radi

Pod tem naslovom je Pogačnik intervjuval mene kot voditelja Slovenskega pastoralnega centra. V kratkem pogovoru sem prikazal izzive krščanske in katoliške skupnosti v velikih in kozmopolitskih mestih, kot so Bruselj, Luksemburg, Haag in Pariz. V ospredje pastore stopajo predvsem mlade družine in otroci, nji-

Ikone treh zavetnikov Evrope - sv. Benedikt, sveta Ciril in Metod

Tri zavetnice Evrope: sveta Katarina Sienska, sveta Brigita Švedska in sveta Edith Stein v novi kapeli

Osrednja ikona Jezusovega razodetja v Emavsu v novi kapeli

evropskega parlamenta in evropske komisije. Gostoljubje je zaščitni znak Slovenskega pastoralnega centra, saj tu najdejo svoj drugi dom številni študentje, ki v Bruselj prihajajo na študijsko izmenjavo ali so stažisti pri slovenskih evropskih poslancih. V kozmopolitskem mestu, v Bruslju, lahko najdejo košček domovine prav v druženju v Slovenskem pastoralnem centru, kjer se zbirajo številni Slovenke in Slovenci, ki so stalno ali začasno zaposleni v različnih evropskih institucijah.

Nova prihodnost slovenske hiše v Bruslju

V osrednjem delu reportaže novinar Pogačnik spregovori o zgodovini prenovljene stavbe, saj je bila tu kar petdeset let tiskarna, ki sta jo vodila dva slovenska duhovnika iz Ribnice, Anton Ilc in Karel Kozina. Ustanova se je imenovala Vzhodno-krščanski center za Rusijo, maševala sta po vzhodnem obredu, Sveto pismo sta prevajala v ruščino in ga v več stotisočih izvodih, vse do padca berlinskega zidu, pošiljala čez železno zaveso v države bivše Sovjetske zveze, v Rusijo, Belorusijo in Ukrajino. Polega Svetega pisma sta tiskala

odprto, ekumensko in mednarodno delovanje.

Vrata naj bodo odprta za vsakogar

Pod tem naslovom je Marjan Pogačnik podal kratke izjave nekaterih udeležencev slavnostnega odprtja. Spregovorila sta pastoralna sodelavca Klavdija Lampič in Marko Kranjc, ki sta poudarila pomen odprtosti pastoralnega centra. Slovenski evropski poslanki Ljudmila Novak in Romana Tomc sta izpostavili vzorno sodelovanje med evropskimi institucijami in Slovenskim pastoralnim centrom. Umetnica, ustvarjalka ikon v novi ka-

zastavljenem pred 10 leti, je bilo precej administrativnih težav in napak brusselske uprave. Ne bi naštevala vseh podrobnosti. Ker sva oba verna, sva videla, da je v igri nekaj duhovnega, in ko smo postavljali temelje, smo vanje položili blagoslovljene svetinjice ter tako to zemljišče označili kot ozemlje, svobodno za Boga. Za takšne projekte, kot je ta, vedno moliva. Bog naredi svoje. Vsekakor je bila za naju lepa izkušnja ... Potekal je tudi nekakšen neviden dialog s slikarko Bresan Mašukovo, ne da bi se poznali. Rekla mi je: Ti si delal s svojo desno roko, jaz s svojo levo roko, ampak Duh je ustvaril edi-

hova vzgoja, njihova duhovna rast. Medgeneracijski dialog, vzgoja za vrednote, vzgoja za dialog in odprtost, široka izobrazba in ob njej kulturna srca, to so izzivi za prihodnost. Da, v Bruslju se imamo radi in to pokažemo pri vsaki maši, ko se pri molitvi očenaša primemo za roke in jih dvignemo visoko kvišku ter vzkliknemo: »Tvoje je kraljestvo, tvoja je oblast in slava vekomaj!« Naj bo tudi tak lep in veličasten dogodek, kot je bilo slavnostno odprtje prenovljenega Slovenskega pastoralnega centra, v slavo in čast Kristusovega Božjega kraljestva.

Med očenašom pri maši za domovino ob odprtju prenovljenega SPC

Zunanja ministrica RS Tanja Fajon je navzočim čestitala ob prazniku slovenske državnosti.

Praznična nedelja Slovencev po svetu v Bruslju

Prvo nedeljo v mesecu juliju praznujemo nedeljo Slovencev po svetu. To je ena od posrečenih pobud Cerkve na Slovenskem, saj se to nedeljo čutimo povezani Slovenci v domovini, zamejstvu in po svetu. Kaj nismo kot eno samo drevo, ki raste iz istih korenin? Slovenci v domovini ste deblo, Slovenci, ki živimo v zamejstvu in po svetu, smo krošnja tega drevesa, ki se razteza široko v svet.

Ob tej misli smo se v nedeljo, 2. julija, zbrali v prenovljenih prostorih Slovenskega pastoralnega centra v Bruslju. Prenovljeni zidovi še dihajo svežino obnove, z njimi smo globoko vdihnili v svežino mladosti. To nedeljo so bili gostje pastoralnega centra mladi dijakinje in dijaki salezijanske gimnazije v Želimljah, kar 110 jih je bilo, skupaj z ravnateljem Petrom Polcem, nekaj profesorji in

vzgojitelji. V dveh skupinah so si najprej ogledali novo kapelo, posvečeno evropskim zavetnikom, nato smo na vrtu pastoralnega centra obhajali nedeljsko evharistijo.

Skupaj z dvema Jezusovima učencema, ki sta na vstajensko jutro potovala iz Jeruzalema v Emavs, smo tudi mi romali na kraj srečanja z vstelim Kristusom. Tako kot se je njima razodel v lomljenju kruha, smo njegovo razodetje doživeli tudi mi. Osrednja ikona nove kapele, delo slikarke Maše Bresan Mašuk, razodeva lepoto srečanja z Jezusom. Pri nedeljski maši, ki je bila mladostno vesela in ustvarjalna, z veliko glasbe in petja, smo prisluhnili pričevanjem treh duhovnikov in dveh pastoralnih sodelavcev o pomenu Jezusovih besed iz evangelijskega odlomka tiste nedelje: Kdor misli, da svoje življenje najde, ga bo izgubil, kdor pa zaradi mene izgubi, ga bo našel. Izgubiti svoj čas

in energijo za vzgojo mladih (salezijanski ravnatelj Peter Polc), za pastoralno delo med Slovenci po svetu (sodelavec Gregor Šemrl), za uvajanje mladih v slovensko sakralno glasbo (maestro Marko Kranjc), za poučevanje v veri (pastoralna sodelavka in katehistinja Klavdija Lampič) je na videz izgubljen čas zase, v resnici pa pridobljen čas za osebno rast tistih, katerim ta čas namenjamo. »Malo moraš biti nor, da to počneš.«

je svoje pričevanje sklenila Klavdija. Homilijo sem zaključil z njenimi besedami: »Pa bodimo tudi mi nori za Jezusa Kristusa! Amen.«

Po slovesnem odprtju prenovljenega Slovenskega pastoralnega centra v Bruslju, ki je bilo v nedeljo, 25. junija, na dan slovenske državnosti, sta nas torej obiskali že dve skupini: v sredo, 28. junija, skupina petdesetih upokojencev, ki so pred evropskim parlamentom protestirali zaradi nizkih pokojnin v Sloveniji, in omenjena skupina stodesetih dijakov iz gimnazije Želimlje. Časovni razpon med mladimi dijaki in upokojenci je kar simboličen, vabilo za delo na področju medgeneracijskega dialoga, znamenje, da je nova kapela in dvorana Slovenskega pastoral-

nega centra odprta za vse, kažipot, da to postane ne le center, ampak predvsem gostoljubni dom, kraj prijetnih in koristnih srečanj, kjer se bomo radi družili in prepevali, tako kot smo zapeli pri zadnji pesmi po maši: »Daj nam primorsko rodoljubje in belokranjsko gostoljubje, koroško vztrajnost in modrost in pravo istrsko modrost. Daj še močatosti Gorenjske in mile nežnosti Dolenjske, gostovanja prekmurskega, veselje daje Štajerska.«

Poročilo je pripravil župnik, dr. Zvone Štrubelj

FRANCIJA

FREYMING-MERLEBACH

23. junija smo v prostorih naše slovenske katoliške misije imeli še zadnji poslovilni sprejem ekselence gospoda veleposlanika Slapničarja s ženo Natašo. Opoldan smo pričeli sprejem v kapeli ob pesmih, ki jih je spremljal hišni orkester društva Jadran. Predsednica Jožica Curk se je veleposlaniku lepo zahvalila, saj smo se tolikokrat srečali v Merlebachu (ob otvoritvi ulice msgr. Stan-ka Grimsa), Habsterdicku, ko je bil štiri leta odgovoren kot veleposlanik RS v Parizu in nato še štiri leta v Strasbourg. Po skupnem aperitivu v dvorani slovenske misije so se de-

14. maja smo se poslovili od pomožnega škofa Jean-Pierra Vuillemina. Postal je škof škofije Mans.

Ob dnevu državnosti v Strasburgu se je delegat Jože Kamin zadržal v krajšem pogovoru s predsednico Natašo Pirc Musar.

dobro voljo, zmogli. Številni nedeljski obiski nam to vedno bolj potrjujejo. V odsevu kamnov se dviga naša osebna molitev.

STRASBOURG

21. junija smo se v lepem številu Slovenci iz Merlebacha pridružili sprejemu, ki ga je veleposlaništvo RS pri evropskem svetu priredilo v Strasbourg ob dnevu državnosti. Navzoča je bila tudi predsednica RS Nataša Pirc Musar, s katero smo lahko tudi tekom večera osebno poklepetali in izmenjali stališča in mnenja o tekočih zadevah tako iz sveta izseljenstva kot domovine. Lepa srečanja so nam ostala vtisnjena v duši kljub vročemu vremenu, ki skupno z vlago prispeva k temu, da se protokolarna oblačila težko prenašajo ...

METZ

14. maja smo se ob škofu Philippu Ballotu, Jean-Christophu Lagleizu, Pierru Raffinu ob navzočnosti številnih duhovnikov in lepem številu vernikov poslovili od priljubljenega pomožnega škofa Jean-Pierra Vuillemina, ki je v škofiji Metz deloval kar štiri leta, sedaj pa je prevzel odgovornost škofije Le Mans. Zelo rad je obiskal slovensko skupnost in bil nazadnje 30. aprila v Freymingu, kjer je vodil slovensko ob 40. obletnici mojega duhovniškega posvečenja. Pred tremi leti

Veleposlanik Andrej Slapničar se je s soprogo Natašo poslovil od slovenske skupnosti v Merlebachu.

Zadnja postaja je bil obisk mlina, kjer se je trojica zadržala na skupnem kosilu.

Pevec Bruno Perriol sestavlja del godcev na svatbi v Kani.

Njegova zamisel je bila, da ob orglah nastanejo iz mozaikov trije godci.

Za nekaj dolgih tednov je del kapele zopet delovišče ...

kan Frank Wentzinger, predsedniki društev in gostje poslovili od nje-ga. Hitro smo se odpeljali v mlin, kamor sta prvič stopila in kjer sta v osebni pogovoru izmenjala z duhovnikom poglede na preteklost in seveda tudi preresetala načrte naše bodočnosti. V spominu jima bo nedvomno ostal Habsterdick in Merlebach kot izrazito bogata slovenska srečanja. Po kavi še čas za skupni posnetek in diplomatsko vozilo je že odpeljalo visokega gosta v Strasbourg, kjer so ga ob 18. uri čakale druge obveznosti. Hvala vam za vs

pozornost, naklonjenost in nepristranskost.

V mlinu Thicourt je Bruno Perriol, pevec in ekonom misije, dolge tedne zbiral barve in kamenčke ter sestavljal prvi mozaik. Trije godci na svatbi v Kani. Zakaj pa ne bi bil ob orglah in petju zbora Stanka Grimsa še prostor za tovrstno trojico? S tem delom se zaključi dolgotrajno delo na levi strani celotne kapele svetega Jožefa in prezbiterja, kamor smo položili prve kamne že leta 2003. Pričeli pa smo že na drugi steni, saj nosimo v sebi upanje, da bomo tudi to, s težavo ali z

Enkrat mesečno se dobimo tudi s skupnostjo v Mericourtu.

11. junija smo se pred poletnimi počitnicami še enkrat dobili na skupnem kosilu.

je vodil tudi romanje v Habsterdicku. Dober dušni pastir in zagret čebelar nam je obljubil, da bo v bližnji bodočnosti tudi osebno obiskal Slovenijo. Z njim sem se podal na pot duhovnega spremljanja vseh migrantov škofije Metz. Bog naj še naprej obilno blagoslavlja njegovo delo.

MERICOURT

Prvega julija smo pred počitnicami še zadnjič imeli mašo ter srečanje po njej v Mericourtu. Število naših rojakov se vrtilo okrog števila

Zadnje julijsko srečanje v Mericourtu po maši in pred počitnicami

prvih apostolov, v sebi pa nosijo hvaležnost vsakokrat, ko se pripeljemo do njih. V enem mesecu je bilo kar dvakrat vlomljeno in močno poškodovana zgradba kot taka. Naša slovenska kapela se nahaja v predelu

z izrazitim življenjem iz severne Afrike, kar otežkoča fizični obstoj misije, toda vztrajali bomo na istem mestu do konca. Hvala vsem, ki si prizadevajo, da ostaja misija še kraj slovenske molitve, pesmi in besede nasploh.

HRVAŠKA

PULJ

Dogajanja pred dopustom 2023

Spet se oglašamo iz Istre – Pulja, saj se je od zadnjega javljanja nabralo kar nekaj naših dejavnosti. 20. maja je bil vsakoletni izlet slovenskih kulturnih društev iz Istre na Učko. To je najvišja planina Istrskega polotoka v zahodni Hrvaški, z nadmorsko višino 1396 m in se razprostira vzdolž opatijske obale. Deli Istro od kontinenta. Udeležba je bila številna, prišli so člani društev

iz Labina, Poreča, Buzeta, Lovrana in Pulja. Posamezne skupine so se pomerile v kuhanju istrskih dobrot na prostem. Treba je bilo prnesti s seboj kuhalnik, lonec, vse sestavine in še kaj, saj je bilo samo nas iz Pulja 48. Naša predsednica Danica Avbelj se je zelo potrudila in pripravila istrsko enolončnico (maneštra od bobiči). Omamno je dišalo in privabilo čakajoče v dolgi vrsti (glej sliko).

Dnevi slovenskega filma so po osmih letih postali tradicionalna prireditve, ki je bila na ogled med 22. in 25. majem. SKD Istra – Pulj je v tem času omogočilo ogled štirih filmov novejših produkcij, in sicer Orkester slovenskega scenarista in režiserja Matevža Luzarja, Inventura režiserja Darka Sinka, tretji dan je bil predvajan film Dedek gre na jug z gostom festivala in režiserjem filma Vincijem Vogue Anžlovarjem. Zadnji dan je bil predvajan film Prasica, delo slovenske režiserke Tijane Zinajič. Za to delo je dobila Župančičevo nagrado za izjemen prispevek v kulturi in umetnosti. Dnevi slovenskega filma so pomemben del delovanja SKD Istra, saj je to posvetilo za dva pomembna Slovenca, ki sta iz Pulja naredila filmsko mesto. Marjan Rotar je bil ustanovitelj Festivala jugoslovenskega igranega filma. Martin Bizjak je bil 10 let direktor tega festivala in soustanovitelj Slovenskega kulturnega društva Istra – Pulj.

Društvo Slovencev Labin je 8. junija priredilo celodnevni izlet z ladjo na otok Krk. Za dobro voljo je poskrbel »Trio Lipa« in pevci Encijana ob navdušenju turistov.

Tudi letos se je avtobus za letni izlet društva v Arboretum Volčji Potok takoj napolnil. Ni čudno, spremljala jih je dobra volja, lepo vreme, v Arboretumu čudoviti nasadi, nepopisno lepe rožice, nakar je predsednica Danica Avbelj vsakega presenetila s trojanskim krofom, ki so enkratno teknili.

Čas beži, nas prehiteva, minilo je že deset let od vstopa Hrvaške v Evropsko skupnost, ko smo se prvič sestali na meddržavnem srečanju v Koštaboni. Nadaljevali smo (s preskokom pandemije) vsako leto. Tudi letos smo se zbrali 25. junija na jami Baredine v Novi vasi pri Poreču ob 15 h. Pripravljen je bil zanimiv program: ogled jame Baredine, muzej

starih kmečkih orodij, degustacija istrske supe, kulturni program, pevске in folklorne skupine, recitacije, ob 18 h večerja in druženje. Člani slovenskega društva iz Pulja smo se kmalu poslovili, saj smo v ponedeljek, 26. junija, obeležili dan državnosti v Pulju.

Ob slovenskem dnevu državnosti je bila slavnostna predstavitev očiščene skulpture slovenskega kiparja Zmaga Posege, ki krasi Mornariški park od leta 1983. Mladi kipar je konec maja leta 1983 poln entuziazma in ustvarjalne sile prispel v Pulj iz Ljubljane in v dveh mesecih ukrotil kamnito gmoto desetih ton. Kamen je iz starodavnega antičnega kamnoloma Cave Romane

Danica zagnano ob pripravi mineštre

Izlet z ladjo na otok Krk ...

... in veseli Encijančki

Člani društva v Arboretumu Volčji Potok

iz Vinkurana pri Pulju. V štiridesetih letih so čas in vplivi pustili na kamnu sledi. Restavracija je bila nujna in pred kratkim zahvaljujoč se akademskemu umetniku Borutu Skoku uspešno opravljena. Stroške čiščenja je prevzelo Slovensko kulturno društvo Istra – Pulj. Predsednica Danica Avbelj je 26. junija ob dnevu državnosti pozdravila prisotne in visoke goste. Očiščena skulptura predstavlja čudovito sodelovanje Istrske regije in SKD Istra – Pulj, ki s ponosom spremljajo aktivnosti društva in je naš prispevek k multikulturnosti. »Čuvajte svojo kulturo, slovenski jezik, običaje,« je dejal namestnik kabineta županije Ivan Glušič. V imenu mesta Pulj je bil prisoten župan Filip Zoričič in poudaril, da je mesto podprlo društvo ob skrbi in pripravilo manifestacijo »Pridi v park«. Na novo prihajajoče generacije polagamo svoje upe, da bodo trge in parke, ki potrpežljivo čakajo, spremenili na bolje. Zbrane je nagovoril Gašper Dovžan, veleposlanik Slovenije na Hrvaškem, in poudaril, da ga izjemno veseli, da je slovenska manjšina v Istrski županiji prevzela skrb za tako pomemben spomenik, ga uspela očistiti in ohraniti. Svečanost je obogatil mešani pevski zbor Encijan z dirigentko prof. Lauro Marin in s pesmimi Ljubezen do domovine

Dobro razpoloženi dirigentka Laura in korepetitorka Ana

in Triglav, moj dom. Nastop Encijana v Mornariškem parku je bila generalka za tradicionalno prireditev Dobrodošli doma, kamor smo bili povabljeni v soboto, 1. julija.

Kljub slabemu vremenu smo se zborali SKD Istra – Pulj z veseljem odpravili proti Vipavi, kjer se vsako leto, prvo soboto v juliju, prireja tradicionalno srečanje izseljencev iz zamejstva in domovine, z naslovom Dobrodošli doma. To lepo devetin-dvajseto srečanje od 29. junija do 2. julija smo nekateri spremljali iz Hrvaške, saj je TV SLO dnevno poročala o dogajanjih, v četrtek vseslovensko srečanje v državnem zboru, razstave, koncerti. Povsod je bil poudarek na ljubezni do slovenskega jezika in domovine. Slabo vreme v Vipavi nam ni vzelo dobre volje, saj vemo, da po vsakem dežju posije sonce. Ob 15.30 smo se zbrali v Galeriji ob dvorišču Lanthierijevega dvorca na razstavi slik fotografa Oskarja Moleka iz Argentine z gosti. Srečanje z našo Jasmino Ilič-Draković (bila je 9 let naša tajnica, pevka Encijana-deklca za vse) je bilo zelo prijetno, spontano. Jasmina je prijazno nagovorila vse prisotne, sedaj je glavna tajnica Združenja SIM. Hvala za vabilo v imenu zbora Encijan, se priporočamo tudi v bodoče. Predstavila je življenje, delo in ustvarjanje Oskarja Moleka, nakar je razstavo odprla državna sekretarka Vesna Humar. Mešani pevski zbor Encijan je v majhni Galeriji s poslušalci pri oknih z dežniki veselo in s ponosom zapel Oj Triglav, moj dom in Ljubezen do domovine z dirigentko prof. Lauro Marin. Bili smo uspešni v veselje razstavljavca, poslušalcev, naše Laure, ki nas zapušča. Ljubezen jo vodi v Zagreb, naj bo srečna, naj bodo blagoslovljene vse njene poti. Vreme se je izboljšalo, zaživele so stojnice, dvorišče Lanthierijevega dvorca, prostor pred glavnim odrom se je v trenutku napolnil s sedeži za poslušalce. Ta lep štiridnevni program je pripravilo Izseljensko društvo Slove-

Slovesnost ob dnevu državnosti v Mornariškem parku z visokimi gosti in zborom

nija v svetu v sodelovanju s Svetovnim slovenskim kongresom, Rafaelovo družbo in Slovensko izseljensko matico. Poslušalce in nastopajoče je z glavnega odra nagovoril minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon. Poudaril je, da smo Slovenci izjemen povezovalen narod na vseh kontinentih, to nas bogati in moramo se tega zavedati. Navzoče so nagovorili še predsednik Izseljenskega društva Slovenija v svetu Uroš Zorn in župan občine Vipava Anton Lavrenčič. Slovence na Hrvaškem so tokrat zastopali Ženski pevski zbor Ajda iz Umaga, Mešani pevski zbor Encijan iz Pulja in folklorna skupina Kulturno prosvetnega društva Bazovica z Reke. Srečanje je lepo zakrožil družabni večer ob glasbi in plesu, poslušalce je posebej razgrel pevec in kitarist Martin Marolt iz Argentine.

V Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu se je zaključil 29. tabor Slovencev po svetu z mašo za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki jo je daroval ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik z izseljenskim duhovnikom Zvonetom Podvinskim. Škof Jamnik je v mašnem nagovoru poudaril, kako so mladi in mi vsi poklicani, da širimo upanje, veselje ter pristno pričevanje za evangelij. Bodimo hvaležni za dar vere in ohranimo ljubezen do domovine.

Na voličkih Hrvaške so v maju 2023 potekale volitve za svete in predstavnike narodnih manjšin. Tudi Slovenci so se udeležili volitev, čeprav v majhnem številu in izvolili predstavnike Sveta slovenske narodne manjšine v mestu Pulj in v Istrski županiji. Ustanovitvena seja Sveta slovenske narodne manjšine Pulj je izvolila za predsednico Majo Tatkovič-Diklič, za podpredsednico pa Marijo Langer. 8. junija je ustanovitvena seja Sveta slovenske narodne manjšine Istrske županije ponovno za predsednika izvolila Marjana Breclja, za podpredsednico pa Marjeto Dimič. Čestitke vsem navedenim z željo, da dobro opravite svoje poslanstvo.

Po uspešno opravljenih obveznostih pevskega zbora Encijan smo radi privolili ideji predsednice društva Danici in predsedniku zbora Branku za zaključni večer Encijana z jedačo in pijačo. Skoraj vsak je prinesel kakšno specialiteto, moški dobro kapljico. Branko nas je presenetil z video posnetkom iz Ljubljane »Kje so tiste stezice«. Lahko smo primerjali petje takrat v Ljubljani in kaj smo dosegli po enoletnem uspešnem vodenju z Lauro Marin in Ano Balog, obe sta se enkratno, profesionalno vključili s svojim znanjem med same upokojece in izvlekli iz zbora nemogoče. Ta lep večer je bil

Nastop Encijana v galeriji

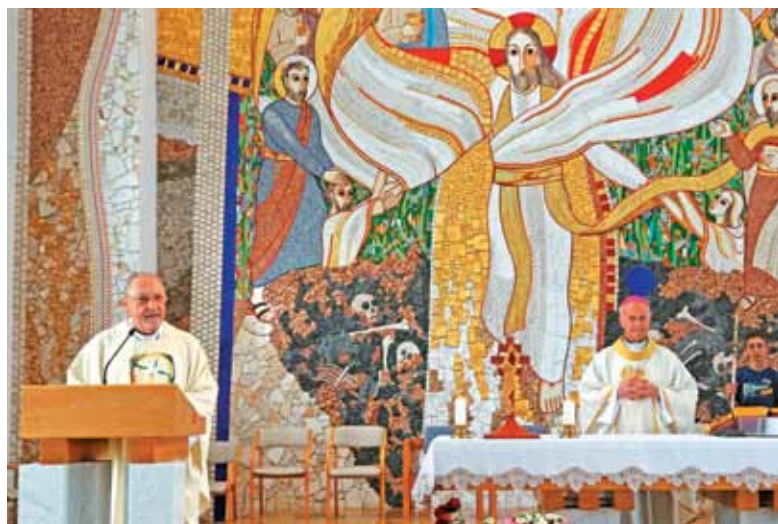
Predsednica društva se zahvaljuje Lauri Marin za uspešno delo s pevskim zborom Encijan.

Oskar Molek, Slovenec iz Argentine in naša Jasmina, sedaj glavna tajnica SIM. V ozadju Encijan na tonski vaji.

obenem tudi slovo od Laure Marin, mag. glasbe, saj je ljubezen pretehtala in se seli v Zagreb k fantu. Ana Balog ostaja v Pulju s številnimi obveznostmi. Obema hvala v imenu zbora, naj bodo blagoslovljene vse vajine poti, kjerkoli bosta opravljali svoje poslanstvo – ne pozabita Encijana. Skozi celo poletje so se dogajale ujme in uničile kmetom in vrtničarjem ves pridelek. Bog daj, da bi bil preostanek poletja bolj prizanesljiv, da bi se v drugo domovino vrnili po dopustu – oddihu čili in zdravi z novimi močmi za nadaljnje delo.

Za SKD Istra – Pulj
Ivanka Koletnik

Pomožni škof dr. Anton Jamnik z izseljenskim duhovnikom Zvonetom Podvinskim na zaključni maši 29. tabora Slovencev po svetu

Maja Tatkovič-Diklič, predsednica Sveta slovenske narodne manjšine mesta Pulj (v belih hlačah), ter Marjan Breclj (s sončnimi očali), ponovno predsednik Sveta slovenske narodne manjšine Istrske županije.

NEMČIJA

AUGSBURG

Ravensburg – Leon Robertson Mlakar je prejel sv. krst

Robert Mlakar živi z družino v Ameriki. V začetku letošnjega junija se je mlada družina podala na pot v Evropo. Zaustavi-

la se je v Ravensburgu v Nemčiji, kjer živita Robertova starša, Mimica in Alojz Mlakar. Robert in njegova žena Yandiry sta vključila v čas bivanja v Ravensburgu krst svojega drugega otroka, sina Leona Robertsona. Njun prvi otrok, hčerka Zoey, je postala Božji otrok pred sedmimi

leti v Stuttgartu. Tokrat sta mlada starša želela, da mali Leon prejme sveti krst v Ravensburgu, kjer živita njegova babica in dedek. V soboto, 17. junija, je vodil krstno slovesnost slovenski župnik Roman Kutin. Petje ob spremljavi kitare in sodelovanje nekaterih navzočih z

branjem Božje besede ter prošnje je prispevalo k prijetnemu vzdušju krstnega slavlja.

Kempton – Slavje rojstnega dneva Ivane König

Slovenska skupnost v Kemptonu se zbere k obhajanju svete maše

Družina Mlakar z novokrščencem Leonom, botrica in stari starši

Novokrščenc Leon, obdan s sorodniki

enkrat na mesec. V cerkvi Christi Himmelfahrt je vsako tretjo nedeljo v mesecu evharistično slavlje v slovenskem in nemškem jeziku. Domači župnik Roman razdeli pred mašo liste z Božjo besedo v obeh jezikih, da morejo vsi navzoči slediti vsebini nedeljskega bogoslužja. Po končani maši se je v zadnjem času po obdobju covida uveljavila navada, da zbrani gredo v priljubljeno gostišče na skupno kosilo. Tako je bilo tudi v nedeljo, 18. junija. Za presenečenje je poskrbela Ivana König, ki je vse stroške prevzela na svoja ramena in v krogu zbrane skupnosti obeležila 85. rojstni dan.

Naj jo Bog ohrani še na mnoga leta!

R. K.

Slavljenka Ivana König v sredini

STUTTART

Župnija Stuttgart gre svojo pot

Drugi prijatelji našega časopisa, lepo pozdravljeni. Toliko lepih dogodkov smo doživeli ravno pred dopustom, ko se vsi odpravljamo na oddih. Za to poročilo bom bolj kratek in bom raje objavil več slik. Vsak teden kot vaš župnik doživljam toliko lepih trenutkov z vami, za kar sem vam zelo hvaležen. Vi vsi ste moji in vse vas imam enako rad, ker sem vaš župnik. Pa naj bo to delo s slovenskim društvom Slovenija – Stuttgart ali z ostalimi društvi tukaj v Nemčiji ali z našimi vernimi ljudmi, ki vsako nedeljo in med prazniki pridejo k sveti maši. Ali pa so to naši verniki, ki jih srečamo dvakrat ali trikrat na leto pri maši. Vsi ste moji, ker vas vaš župnik Kalamar spoštuje in ceni. Božji Duh združuje ljudi različnih kultur, jim pomaga premagovati jezikovne ovire in jih združuje v Božje ljudstvo, sestavljeno iz mnogih ljudstev in narodov (prim. Apd 2,1-11). To velja tudi za življenje Cerkev, kjer se vera oznanja in praznuje v vseh jezikih. Bogastvo večjezičnosti je v tem, da odpira dopolnjujoče se poglede na življenje in vero ter pomaga razumeti kulturne razlike kot priložnost.

Cerkev z ljudmi deli veselje in upanje, žalost in strah. Kristjani zaznavajo znamenja časa in jih razlagajo v luči evangelija. Prizadevajo si za

Ciril kosi na slovenskem vrtu.

dialog, se učijo iz spoznanj in izkušenj svojih sogovornic in sogovornikov ter vnašajo osvobajajoče sporočila evangelija. V Cerkvi in v dialogu z družbo ljudje doživljajo, da so na skupni poti, da si med seboj delijo življenje in da sodelujejo pri odločitvah. Bogoslužja in praznovanja skozi vse leto zaznamujejo cerkveno življenje. Ljudem nudijo podporo, dom in izkušnjo skupnosti ter jih odpirajo za srečanje z Bogom. Hkrati jim je namenjena Božja pozornost v besedi in svetih znamenjih. To se izraža v skrbnem negovanju liturgičnega in duhovnega življenja, zlasti nedeljskega obhajanja evharistije, v raznolikosti oblik bogoslužja, glasbenem oblikovanju in tudi dejavnem sodelovanju vseh vernikov. Evangelist Janez pokaže pot, po kateri lahko ljudje pridejo v skupnost s Kristusom in k njemu vodijo druge (prim. Jn 1,35-51).

Krščanska vera črpa svojo vitalnost iz notranje povezanosti z Bogom. Kristus poziva vse krščene, naj živijo vero na svoj osebni način. Ljudje v Cerkvi najdejo priložnosti za odkrivanje in prakticiranje svojega duhovnega življenja. Tam so deležni pozornosti in spremstva, zakramenti pa so jim na voljo kot znamenja Božjega delovanja za njihovo življenje. Poklicanost za posebno službo postaja jasnejša, ko se človek aktivno vnese v duhovno in dobrodelno delovanje Cerkev. Na primeru dobrega Samarijana Jezus jasno pokaže, da postanemo nekemu bližnji, ko do njega ravnamo usmiljeno (prim. Lk 10,25-37). Kjer se z ljubeznijo in spoštovanjem srečujemo drug z drugim, Božja ljubezen postane otipljiva. Socialno delovanje naredi naše krščansko življenje verodostojno. Stiska se kaže na različne načine. To zahteva pozoren pogled na procese v naši družbi ter na potrebe vsakega posameznika (ne glede na izvor, družbeni položaj, spolno usmerjenost, politično ali versko pripadnost). V skladu z Jezusovim poslanstvom dejavna ljubezen do bližnjega oblikuje življenje Cerkev. Jezus imenuje blažene tiste ljudi, ki si sporočilo o prihajajočem

Karolina in Danijela pri sveti maši

Robert in njegov sin Jan pomagata pri postavljanju za prireditve.

Mlade Slovenke pomagajo pri slovenski prireditvi.

Božjem kraljestvu vzamejo k srcu in temu primerno usmerjajo svoja dejanja (prim. Mt 5,1-16). Zavzemanje za mir, pravičnost in ohranjanje stvarstva zaznamuje delovanje Cerkev v smislu globalne odgovornosti. Kot Cerkev vnašamo svetopisemske perspektive v družbeno razpravo. Skupno z vladnimi in nevladnimi organizacijami se kristjani zavzemamo za pošten, miren, pravičen in za življenja vreden svet.

Apostol Pavel primerja Cerkev s telesom. Vsi člani so med seboj povezani in se med seboj potrebujejo (prim. 1 Kor 12,4-31). Vera združuje ljudi in jim daje dom. Omogoča človeku, da si življenje razlaga z Božjim pogledom in vnaša svoje talente. V ta

namen so na voljo cerkve, župnije in pastoralni centri. Župnije in krajevne skupnosti imajo osrednjo vlogo kot kraji vere in srečanja v neposredni okolici ljudi in v javnem prostoru. Poleg tega regionalni centri ponu-

Župnik Kalamar in spoštovana Jožica pri poroki

Mladi župljani na pikniku pri Ventovih

jajo možnost nadaljnega izobraževanja, sodelovanja pri projektih in življenja v duhovni skupnosti. Jezus naroči Mariji iz Magdale, naj učenec oznanja sporočilo o njegovem povišanju. Zato jo Cerkev časti kot apostolko apostolov (prim. Jn 20,1-18). Od Jezusovega časa naprej so ženske sooblikovale življenje Cerkve in oznanjale evangelij. V skladu s svetopisemskim sporočilom o enakem dostojanstvu vseh ljudi se premaguje pripisovanje vlog in predsodkov, da bi lahko ženske s svojimi sposobnost-

Pri verouku, v župnijah in cerkvenih ustanovah doživljajo spoštljiva in pozorna srečanja. Doživljajo, da so pomemben del cerkvene skupnosti. Krščanska vera jim je ponujena kot temelj za izpolnjeno življenje. Otroci in mladi s svojim pogledom na življenje izzivajo Cerkev, da je verodostojna in da vero oznanja na sodoben način. Pismo Kološanom poudarja enotnost v Jezusu Kristusu. Tudi družinski člani tu najdejo navodila, kako živeti v medsebojnem miru (prim. Kol 3,12-15). Družina je prvi kraj, kjer človek sprejema in doživlja Božjo ljubezen. Kot družbena institucija je družina temelj naše družbe. Cerkev ponuja prostore, v katerih so otroci, mladi in odrasli vseh starosti s svojimi potrebami, skrbmi in težavami sprejeti, se lahko razvijajo in rastejo. To je osnova za sodobno pastoralo družin. Na ta način prispevamo k oblikovanju družbe. Jezus nam pokaže, da je bistveno, da vsako osebo dojemamo kot subjekt ter da z njo ravnamo spoštljivo in pozorno (prim. Mr 10,46-52). Vsak človek je Božja podoba in v njej ljubljeni otrok Očeta v nebesih. To prepričanje se izraža v naših dejanjih in v načinu, kako se srečujemo z ljudmi. Naročilo za inkluzijo izhaja iz

Pokojni
Albin Tiselj

mi in kompetencami enakovredno delovale na vseh področjih Cerkve.

Jezus mlade povabi k sebi, jim namenja pozornost in ceni, kako sprejemajo sporočilo evangelija (prim. Mr 10,13-16). Bog spremlja ljudi od začetka njihovega življenja. Krščansko sporočilo otrokom in mladim omogoča, da razvijejo versko identiteto.

Prekmurki pri slovenski kapeli

Na srečanju pri gospe Mencin

Obiramo češnje.

človekovega dostojanstva ter vključuje pozornost in spoštovanje. Vidna dejanja kažejo, da so ljudje s posebnimi potrebami dobrodošli in bogatijo našo skupnost. S tem, da je Jezus daroval svoje življenje, je povezano naročilo, da mora cerkvena oblast služiti skupnosti krščenih. Simbolično se nam to kaže pri zadnji večerji (prim. Lk 22,24-30).

V Cerkvi je potrebno vodstvo, ki spodbuja povezanost in razvoj. To se izvaja na osnovi strokovne, komunikacijske in duhovne usposobljenosti kot služba. Vodenje omogoča sodelovanje in soodločanje na vseh ravneh. Voditelji regionalnih in škofijskih ustanov, voditelji župnij in škofijsko vodstvo imajo posebno odgovornost in delujejo kot vzorniki. Župnijski,

dekanijski in škofijski gremiji dejavno sodelujejo pri oblikovanju Cerkve ter v procesih odločanja in izvajanja. Kot krščeni smo od Boga prejeli različne darove, da bi bili drug drugemu v pomoč na vseh področjih krščanskega življenja (prim. Rim 12,3-21). Sveti Duh daje kristjanom moč, da vsak na svoj način oblikujejo življenje v Cerkvi in v svetu. Kristjani nosijo odgovornost za sožitje ljudi na kraju, skrbijo za ljudi v stiski, posredujejo vero, dejavno sodelujejo pri liturgičnih praznovanjih in spremljajo soljudi z molitvijo. Na ta način odločilno prispevajo k življenju Cerkve. Raznolikost sodelujočih omogoča, da ljudje iz različnih življenjskih okolij v Cerkvi najdejo sogovornice in sogovornike.

Poročilo pripravil: Aleš Kalamar

Slovenci v Pfullingenu

Njegova suknja – Devetnajsto poglavje

Marcel je kako uro sedel zelo pretresen in zamišljen. Nato ga je premagala utrujenost. Spravil se je v posteljo in kmalu zaspal. Proti jutru je planil pokonci. Vreščeci kriki, trdi klici, divji ukazi in glasni udarci so se mešali med seboj. Marcel je planil iz postelje in takoj spoznal, kaj se godi. Prišel je dan jeze, ki ga je bil napovedoval Julijan. Dvanajst legionarjev v polni bojni opremi je z biči zganjalo hišne sužnje. Očitno so bile v hiši še druge čete, da bi jo preiskale. Slišati je bilo udarce in klice na pomoč, težke korake in vrata, ki so jih vlamljali. Takoj nato so se s treskom odprla tudi vrata Marcelove spalnice.

»Kdo si?« je vprašal divji glas.

»Rimski meščan,« je hladno odgovoril Marcel. »In tebi, fante, priporočam, da se lepše vedeš, če stopiš v sobo rimskega tribuna.«

»Danes oliko nič ne velja,« je zagodel legionar. »Kristjane iščemo.«

»Tako? Ali se zde legatu Julijanu ti ubogi, neškodljivi ljudje res tako pomembni, da uprizarja že zarana tak ropot?«

»Ne vem, kaj misli legat in navaden vojščak po tem ne sprašuje. Imam le ukaz. Vse kristjane v mestu moramo prijeti. Ti nisi kristjan in žal mi je, da sem te motil.« Obrnil se je, da bi šel.

»Stoj!« je zaklical Marcel. »Od kod pa veš, da nisem kristjan? Mar bi ne mogel biti kristjan tudi rimski tribun?«

Legionar se je zasmel, snel čelado, da bi si obrisal pot s čela, in rekel: »Oprosti, tribun, zdaj ni čas za šale,« je rekel, si spet nataknil čelado in odštorkljal.

Zunaj so kriki počasi pojenjali. Očitno je bila čistka končana. Truma sužnjev je preplašeno stala ob zidu in se ubadala s svojimi ranami, malo naprej pa je bila skupina na smrt prestrašenih gostov. Pri teh je bila tudi ostarela žena gostilničarja Levija, vsa blede, ki je nenehno kimala z glavo.

Zdaj je stopil prednje postaven stotnik, ukazal, naj utihnejo, in začel brati z dolgega zvitka bobneče slovesen razglas. Od zdaj so vsa zborovanja bogokletnežev, ki se imenujejo kristjani, prepovedana, prav tako pa tudi vsako osebno ali javno omenjanje Jezusa, Galilejca, ki je bil obsojen zaradi veleizdaje, bogokletja in kalitve miru v Jeruzalemu. Ta razglas naj bo prvi in zadnji opomin. Prestopki bodo kaznovani s smrtjo.

Nato je stotnik na čelu vojščakov odkorakal. Neki stotnik se je zgrudil v krvi in štirje možje so ga odnesli; kazalo je, da je bil mrtev. Drugi so se odplazili s povešenimi glavami. Suženj s krivim hrbtom je trepetaje pometal tlakovano dvorišče, ki se je popolnoma izpraznilo. Marcel je mrko gledal na dvorišče in jezno mrmral:

»Junaški Julijan! Hrabro rimsko cesarstvo!«

Oblekel se je in odšel po stopnicah. Gostilničar Levi se mu je približal z globokimi prikloni. Upajmo, da hrup tribuna ni preveč motil. Ali naj mu takoj prinesejo zajtrk? Marcel je molče prikimal.

»Zdaj bomo imeli s kristjani manj sitnosti,« je zagotavljal Levi in hotel s tem rimskemu gostu dokazati, da je na strani prefekture.

»So mar povzročali sitnosti?«

Levi je skomignil z rameni. »Dovolj je, da vlada ne prizna njihove ločine.«

»To ni noben odgovor na moje vprašanje. Ali se more kdo pritožiti nad temi kristjani, ki so jih malo prej preganjali tule okoli? So mar kradli, lagali, se pobijali? So pijanci? Kakšni ljudje so to?«

»Po pravici povedano, gospod, se ne morem pritožiti čeznje. Mirni so, pošteni in vljudni. Toda, kakor je bilo rečeno v razglasu, bogokletja ne moremo trpeti.«

»Nesmisel!« ga je nadrl Marcel. »Kaj pa upravitelja briga bogokletje? Kaj pa prav za prav to je, Levi?«

»Ti ljudje ne spoštujejo templja.«

»Kako pa naj bi ga spoštovali, ko pa se tempelj sam ne spoštuje?«

Levi je nejevoljno nakremžil obraz in se skušal nato nasmehniti.

»Naša narodna vera mora biti zavarovana,« je pojasnil in pobožno zavil z očmi.

Marcel ga je pustil in odšel v sončno stebriščno dvorano, kjer mu je pogrinjala mizo mlada sužnja. Spoznal je, da je ena od tistih, ki so bile zraven, ko se je na dvorišču zrušil stotnik. Imela je rdeče, objokane oči, a jih ni dvignila, ko je sedel Marcel k mizi.

»Ali je bil stotnik tvoj sorodnik?« je sočutno vprašal.

Ni odgovorila. Solze so se ji ulile in odhitela je, mizi pa se je približal Levi.

»Je bil umorjeni stotnik sorodnik tele deklice?« ga je vprašal Marcel.

»Bil je njen oče.«

»In ti jo naganjaš, da streže zdajle pri mizi?«

»To je njeno navadno delo; kaj morem za to, če so ji ubili očeta?«

Marcel je vstal in gostilničarja prezirljivo pogledal. »In ti se hvališ s svojo vero? Kako si nizkoten, Levi!« Hotel je oditi, Levi pa mu je proseče zastavil pot.

»Prosim, gospod! Sam ti bom postregel! Žal mi je, če te je užalilo.« Odhitel je v kuhinjo, Marcel pa je potrj spet sedel in upal, da zoprnež ne bo dekleta zaradi dogodka še pretepel.

Demetrij je še pred zoro tiho vstal, da bi stopil za trenutek v eklezijo, preden bi odšel h gospodu v gostišče. Štefan, ki je prebil nemirno noč, ga je slišal, si pomel oči in se dvignil.

»Na svidenje nocoj,« je zašepetal Demetrij. »Naj se vrnem sem?«

»Ne, v eklezijo.«

»Mislil sem, da ne boš šel več tja?«

»Ne morem pustiti Simona na cedilu, ko so vsi drugi učenci na misijonskem potovanju.«

Demetrij se je umaknil po prstih iz hiše v upanju, da bo našel Simona v ekleziji; kakor mu je bil naročil gospod, ga je hotel poprositi za razgovor. Skoraj se mu je zdelo nepošteno, da ni prijatelju o tem ničesar omenil, toda Marcel ga je prosil, naj tega nikomur ne izda. Sinoči ni bilo priložnosti, da bi bil govoril s Simonom na samem.

V ekleziji je bilo živahno. Odrivali so postelje, možje so postavljali mize, ženske so nosile iz kuhinje posodo in napol oblečeni otroci so vrešče tekali naokrog. Demetrij je vprašal po Simonu in nagovorjeni je pokazal proti oknu, kjer je stal Simon sam, zatopljen v obrabljen zvitok. Celó v tej malomarni drži je bilo na postavnem Galilejcu nekaj veličastnega. Če bi imel le pravo okolico in pogumno družbo, si je mislil Demetrij, pa bi bil kaj pomemben mož. Bil je rojen voditelj in človek izredne življenjske moči. Nič čudnega, če so ga ljudje prosili, naj položi roko na bolnike.

Demetrij se mu je približal in čakal, dokler ga ni Simon spoznal in mu namignil.

»Moj gospod, Marcel Galio, bi zelo rad govoril s teboj; kdaj, določi sam,« je rekel Demetrij.

»Rimljan, ki je bil z Justom v Galileji, da bi nakupeval tkanine?«

»Da, veliko jih je nakupil.«

»In kaj je še počel?«

»Zelo je navdušen nad Jezusom.«

»Mislim, da je bil to že poprej in da je zato odpotoval v Galilejo.«

»Tako je. Ves je v tem, a teži ga še mnogo vprašanj. Zdaj je v Levijevi gostilni. Ali mu smem reči, da si pripravljen pogovoriti se z njim na samem?«

»Prav. Jutri, sredi popoldneva. Da naju nihče ne bo motil, naj odide proti Golgoti, severno od mesta. Na srednji hrib drži steza; tam ga bom počakal. Prosi ga, naj pride sam.«

Zdaj je razvil Simon papirus; vsi so vstali. Popolna tišina je zavladala, le tu in tam se je oglasil kak otrok. Bral je:

»Ljudstvo, ki je tavaló v temi, je videlo veliko luč; v sencah smrti bivajočim je zažarela luč. Zakaj Dete nam je rojeno in Sin nam je dan in na njegovih ramah je vladarstvo.«

Ta trenutek se je zaslislal zunaj velik hrup in oči vseh so se v strahu uprle v vrata. Zaslislala so se povelja, vrata so se divje odprla in v sobo je vkorakala četa legionarjev. Razpostavili so se v loku, nastavili kopja vodoravno v višini prsi in potisnili prestrašene kristjane k steni. Nekaj starcev, ki so od strahu padli, so porinili prav tako brezobzirno k zidu.

Demetrij, ki je stal v kotu ob oknu, ločeno od drugih, je bil nepričakovano le opazovalec. Četa je trdosrčno pritiskala, Simon, ki je po velikosti presegal vse druge, pa je ostal trdno na svojem mestu. Ostali so bili zdaj potisnjeni ob steno in stotnik je ukazal, naj se četa ustavi. Zdaj je stopil s posmehljivim nasmehom k Simonu, ki mu je bil po rasti enak.

»Ali si ti tisti, ki ga imenujejo Veliki ribič?«

»Jaz sem,« je pogumno odgovoril Simon. »In zakaj motiš naš mirni shod? Če je kdo od nas kaj zakrivil, ga pelji pred sodišče.«

»Kakor želiš,« je osorno odgovoril stotnik. »Če se hočeš zagovarjati zaradi bogokletja in izdajstva, je pri upravitelju zato dovolj prostora. Odpeljite ga!«

Simon se je obrnil k obupanemu zboru.

»Zaupajte! Ne upirajte se! Vrnili se bom!«

»To se pač ne bo zgodilo!« je zavpil stotnik. Dva legionarja sta planila, pograbila Simona za roke, ga zasukala in odvlekla k vratom. Četa je spet trdo pritiskala proti nemočni množici. Stotnik je ukazal molk. Matere so, blede od strahu, tiščale otrokom usta; in prebrali so razglas. Na ukaz državnega upravitelja se bogokletniki, ki se imenujejo kristjani, ne smejo več zbirati.

Demetrij se je zmuznil ob zidu proti vratom. Le odlomke razglasa je še slišal. Hišo morajo takoj izprazniti. Kogar bodo še našli na tem prostoru, ga bodo na mestu prijeli. Ime Jezusa, bogokletnika in izdajalca, se ne sme več imenovati.

»In zdaj izginite!« je zarjovel stotnik. »Domov! In ne terjajte, da bi vam vrnili vašega ribiča! Ne boste ga več videli!«

Se nadaljuje

